

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: **«Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством: стан та перспективи»**

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Дмитренко Т. В.

Науковий керівник,
д.держ.упр., професор

Приходько І.П.

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри _____

« _____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ

Дмитренко Тетяна Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством: стан та перспективи»

Науковий керівник: Приходько Ігор Павлович, д. держ. упр., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « 09 » жовтня 2023 року № 3050

2. Термін подання здобувачем роботи: 08 грудня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи: Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, П(С)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність ТОВ «Агресс+».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами. 2. Стан внутрішнього контролю в забезпеченні управління сільськогосподарськими підприємствами. 3. Напрями вдосконалення внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами. 4. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Тракткування категорії “внутрішній контроль” різними авторами. 2. Основні функції внутрішнього контролю на сільськогосподарських підприємствах. 3. Компоненти системи внутрішнього контролю аграрного підприємства. 4. Види внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства. 5. Об'єкти внутрішнього контролю аграрного підприємства. 6. Суб'єкти внутрішнього контролю підприємств сільського господарства. 7. Рівні нормативно-правового регулювання внутрішнього контролю підприємств сільського господарства. 8. Внутрішні документи регулювання внутрішнього контролю. 9. Паспорт ТОВ «Агресс+». 10. Види діяльності ТОВ «Агресс+» за КВЕД. 11. Організаційна структура ТОВ «Агресс+». 12. Динаміка активів та пасивів ТОВ «Агресс+». 13. Склад та структура активів ТОВ «Агресс+». 14. Показники ліквідності ТОВ «Агресс+». 15. Оцінка ліквідності балансу ТОВ «Агресс+». 16. Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агресс+». 17. Показники ділової активності ТОВ «Агресс+». 18. Структура бухгалтерії ТОВ «Агресс+». 19. Зв'язок бухгалтерії ТОВ «Агресс+» з іншими підрозділами підприємства. 20. Характеристика форми організації бухгалтерського обліку. 21. Основні первинні документи, що використовуються ТОВ «Агресс+». 22. Етапи документообігу на ТОВ «Агресс+». 23. Зв'язок внутрішнього

контролю ТОВ «Агросс+» із загальною системою управління. 24. Суб'єкти внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+» та характеристика їх функціональних обов'язків та завдань. 25. Періодичність проведення внутрішнього контролю на ТОВ «Агросс+». 26. SWOT-аналіз середовища внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+». 27. Склад комісії для проведення внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Агросс+». 28. Напрями вдосконалення внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами		
2	Стан внутрішнього контролю в забезпеченні управління сільськогосподарськими підприємствами		
3	Напрями вдосконалення внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами		
4	Висновки і пропозиції		
5	Оформлення дипломної роботи		

Здобувачка _____
(підпис)

Дмитренко Т.В.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Приходько І.П.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність внутрішнього контролю та його значення для управління сільськогосподарського підприємства	10
1.2. Види та об'єкти внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства	14
1.3. Нормативно-правове регулювання внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства	21
Висновки до першого розділу	26
РОЗДІЛ 2. СТАН ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	27
2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства з обмеженою відповідальністю «Агресс+»	27
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики досліджуваного підприємства	39
2.3. Сучасний стан організації внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві	45
Висновки до другого розділу	50
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	51
3.1. Удосконалення організації роботи служби внутрішнього контролю на підприємстві	51
3.2. Внутрішній контроль як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства	55
Висновки до третього розділу	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	70

РЕФЕРАТ

Тема: «Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством: стан та перспективи».

Кваліфікаційна робота: 70 ст. основного тексту, 14 рис., 14 табл., 8 додатків, 50 літературних джерела.

Об'єкт дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів внутрішнього контролю на сільськогосподарському підприємстві.

Предметом дослідження є система внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретико-практичних аспектів контрольного процесу на підприємстві та обґрунтуванні напрямів його вдосконалення.

Методи дослідження. Аналітичне порівняння, зіставлення показників, індексний метод, методи теоретико-емпіричного дослідження.

В роботі визначено та проаналізовано теоретичні основи категорії “внутрішній контроль”, визначено види контролю, його об'єкти та суб'єкти. Крім того, в роботі досліджено діяльність сільськогосподарського підприємства, оцінено його організаційний та фінансовий стан, розглянуто організацію бухгалтерської служби, її основні завдання та обов'язки. Проаналізовано систему внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві, його побудову та періодичність. На основі проведеного аналізу надано рекомендації по вдосконаленні контрольного процесу на підприємстві сільського господарства. Впровадження рекомендацій, що надані в роботі підвищить ефективність обліку та контролю основної діяльності організації.

Результати впроваджені в діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Агресс+» Солонянського району Дніпропетровської області.

Ключові слова

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ, СЛУЖБА КОНТРОЛЮ, ПРАВИЛА, ПОВНОВАЖЕННЯ, МОНІТОРИНГ

ABSTRACT

Topic: "Internal control in the management of agricultural enterprise: state and perspectives."

Qualification work: 70 pages of the main text, 14 figures, 14 tables, 8 appendices, 50 literary sources.

The object of the study is the sum of theoretical, methodological and practical aspects of internal control in agricultural enterprises.

The subject of the research is the internal control system at the examined enterprise.

The purpose of the work is to examine the theoretical and practical aspects of the control process in the enterprise and to establish the directions for its improvement.

Research methods. Analytical comparison, indicators comparison, index method, methods of theoretical and empirical research.

The paper identifies and analyzes the theoretical foundations of the category "internal control", defines the types of control, its objects and subjects. Additionally, the paper examines the activities of the agricultural enterprise, evaluates its organizational and financial condition, discusses the organization of the accounting service, its main tasks and responsibilities. The internal control system at the studied enterprise, the structure and the frequency of the system also analyzed. Based on the conducted analysis, recommendations for improving the control process on the agricultural enterprise are provided. The implementation of the presented recommendations will enhance the efficiency of accounting and control of the organization's core activities.

The results have implemented in the activities of the limited liability company "Agross+" in the Solonyansky district of Dnipropetrovsk region.

Keywords

INTERNAL CONTROL, CONTROL SERVICE, RULES, AUTHORIZATIONS, MONITORING

ВСТУП

Актуальність теми. В діяльності підприємства не останнє місце займає внутрішній контроль. Зумовлено це необхідністю постійного контролю розрахунків з постачальниками та замовниками з одного боку та з державними органами з іншого.

Внутрішній контроль призначений для запобігання помилкам та порушенням, виявлення проблем та забезпечення вжиття коригувальних заходів. У багатьох випадках працівники здійснюють контроль та щодня взаємодіють зі службою контролю, іноді навіть не усвідомлюючи цього, оскільки елементи управління вбудовані в операції. Так, підприємствам необхідно розробити чітку систему внутрішнього контролю. Цей внутрішній контроль може забезпечити дотримання законів та правил, а також точну та своєчасну фінансову звітність та збір даних. Він допомагає підтримувати операційну ефективність, виявляючи проблеми та виправляючи недогляди до того, як вони будуть виявлені під час зовнішнього аудиту. Внутрішній контроль відіграє вирішальну роль у діяльності компанії та корпоративному управлінні.

Значний внесок у формування та розвиток внутрішнього контролю був здійснений такими вченими як Замула І.В., Мулик Я.І., Михалків А.А., Кубанов Р.А., Чернишов Д.Ю., Руденко А.І., Сава Г.В., Азріліян А.Н., Андреев В.Д., Бакаєв А.С., Бутинець Ф.Ф., Барадаш С.В., Вітвицька Н.С., Завгородній А.Г.

Значна кількість наукових праць, присвячених цьому питанню, дає змогу зробити висновки про важливість обраної тематики та необхідність обраної тематики та необхідність проведення подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-практичних аспектів контрольного процесу на підприємстві та обґрунтуванні напрямів його вдосконалення.

Для цього ми визначили основні завдання для вирішення:

- розглянути сутність внутрішнього контролю та його значення для управління сільськогосподарськими підприємствами;
- визначити види та об'єкти внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства;
- дослідити нормативно-правове регулювання внутрішнього контролю аграрних підприємств;
- надати фінансово-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- вивчити організацію роботи бухгалтерської служби та оцінити базові засади облікової політики досліджуваного підприємства;
- дослідити сучасний стан організації внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві;
- провести аналіз організації служби внутрішнього контролю та її роботи на підприємстві;
- запропонувати заходи підвищення результативності внутрішнього контролю для нарощення результативності всієї діяльності.

Об'єктом дослідження є система теоретико-методичних та концептуально-практичних аспектів внутрішнього контролю на аграрних підприємствах.

Предметом дослідження є система внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві.

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані наступні методи: аналітичного порівняння, зіставлення показників, індексний метод, методи теоретико - емпіричного дослідження.

Інформаційною базою дослідження послужили праці вітчизняних та закордонних фахівців у сфері організації внутрішнього контролю на підприємствах сільського господарства, законодавство України, періодичні видання, навчальні посібники, наукові публікації, Інтернет-ресурси, дані

роботи підприємства ТОВ «Агресс+» та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в систематизації теоретичних аспектів організації внутрішнього контролю, розробці рекомендацій щодо удосконалення організації контрольного процесу.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційного дослідження спрямовані на вдосконалення внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарським підприємством.

Апробація результатів роботи. Основні положення кваліфікаційного дослідження обговорювалися на наукових семінарах та наукових конференціях професорсько-викладацького складу кафедри обліку, оподаткування та УФЕБ Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Особистий внесок. Магістерська робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Основні положення, результати, висновки та рекомендації, що містяться в кваліфікаційній роботі, одержано автором самостійно. Особистий внесок автора представлений у наступних публікаціях: Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених і здобувачів вищої освіти “Молодь, наука, бізнес: традиційні й нові аспекти досліджень” від 29.03-31.03.2023 р.; I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи” від 26-27 жовтня 2023 року; стаття у науковому журналі.

Структура і обсяги дипломної роботи. Кваліфікаційна робота складається із реферату, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 50 найменувань, містить 14 таблиць, 14 рисунків, 8 додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 70 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Сутність внутрішнього контролю та його значення для управління сільськогосподарського підприємства

Внутрішній контроль — це складова процесу обліку, який використовується у фінансовому відділі компанії, та забезпечує цілісність фінансової звітності та відповідність нормативним вимогам.

Внутрішній контроль допомагає компаніям дотримуватися законів і правил і запобігати шахрайству. Він також може допомогти підвищити операційну ефективність, гарантуючи дотримання бюджетів та планів, виявлення нестачі капіталу та складання точних звітів для керівництва.

Розглядаючи та аналізуючи праці різних вчених, бачимо, що визначення внутрішнього контролю відрізняються і кожен з авторів виділяє основне на свою думку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування категорії “внутрішній контроль” різними авторами

Автор	Внутрішній контроль
Замула І.В. [1, с.8]	це система безперервних контрольних дій за функціонуванням об'єктів управління, що здійснюються керівництвом підприємства або уповноваженою ним посадовою особою, з метою формування певних інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригуванням для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним для підприємства способом
Мулик Я.І. [2]	це перевірка відповідності фактичних характеристик (процесів, діяльності, об'єктів) установленим вимогам (обмеженням)
Михалків А.А., Костах Т.В. [3]	слід розглядати як основну управлінську функцію, як невід'ємну складову процесу прийняття і реалізації управлінських рішень, як завершальну стадію процесу управління, основою якої є механізм зворотного зв'язку
Кубанов Р.А., Чернишов Д.Ю., Руденко А.І. [4]	це система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного використання усіма працівниками своїх обов'язків по забезпеченню та здійсненню господарських операцій

Продовження табл. 1.1

Сава Г.В. [4]	це механізми, правила та процедури, що застосовуються компанією для забезпечення цілісності фінансової та бухгалтерської інформації, підвищення підзвітності та запобігання шахрайству
Подгорна Ю. [6]	це система заходів підвищення діяльності суб'єкта господарювання, яка стосується внутрішніх процесів, які відбуваються на підприємстві, для надання внутрішнім користувачам інформації, яка буде використовуватися в прийнятті управлінських рішень

З аналізу таблиці 1.1 можемо сказати, що внутрішній контроль розглядається як вся система контролю, фінансового та іншого, встановлена керівництвом під час ведення бізнесу, включаючи внутрішній контроль, внутрішній аудит та інші форми контролю.

Внутрішній контроль необхідний підприємствам задля забезпечення безпеки їх систем. Кошти контролю складаються з різних компонентів і зазвичай укорінені в системах організації. Співробітники можуть щодня взаємодіяти зі структурою контролю — наприклад, вводити облікові дані для розблокування точки продажу — не усвідомлюючи, що вони наслідують навмисний протокол безпеки.

Основна мета внутрішнього контролю аграрних підприємств – забезпечити безпеку інформації та активів таких підприємства. Система внутрішнього контролю зводить до мінімуму ризику та сприяє дотриманню вимог у міру досягнення бізнесом своїх цілей. Він також є важливою формою документації, яка дозволяє переконати раду директорів та інших ключових зацікавлених осіб у тому, що [3]:

- Інформація компанії достовірна і заслуговує на довіру.
- Організація дотримується відповідних законів та правил.
- Активи компанії захищені від шахрайства чи злому.
- Компанія результативно використовує ресурси.
- Операції та програми функціонують так, як передбачалося.

Визначення контролю відбиває деякі фундаментальні концепції:

- Внутрішній контроль – це процес. Це засіб для досягнення мети, а не самоціль.

- Внутрішній контроль здійснюється людьми. Це не просто політичні керівництва та форми, а й люди на всіх рівнях організації.

Внутрішній контроль – це всеосяжний термін. Він включає фінансовий контроль, нефінансовий контроль, внутрішню перевірку і внутрішній аудит. Основними цілями внутрішнього контролю аграрних підприємств є:

1. Заохочення дотримання запропонованої політики. Вводиться система внутрішнього контролю, що забезпечує розумну впевненість у тому, що різні плани, політики та процедури, встановлені організацією, дотримуються.

2. Уникнення шахрайства та помилок. Основна мета будь-якої системи контролю – виявляти та запобігати шахрайству та помилкам шляхом проведення внутрішньої перевірки.

3. Підвищення операційної результативності: внутрішній контроль усередині організації призначений для запобігання непотрібному дублюванню зусиль, захисту від розтрат і запобігання будь-якому нерезультативному використанню ресурсів організації.

4. Захист активів та запасів. Іншою важливою метою системи внутрішнього контролю є захист активів та записів від несанкційованого доступу, використання та розпорядження.

5. Надання точних та достовірних даних. Система внутрішнього контролю забезпечує запис усіх операцій у правильній сумі, на відповідному рахунку та в тому звітному періоді, до якого вони належать.

6. Сприяння своєчасній підготовці фінансової інформації. Інформація марна, якщо вона не надана вчасно. Система внутрішнього контролю сприяє своєчасній підготовці фінансової звітності.

Внутрішній контроль важливий, оскільки він захищає системи, дані та активи організації. Якою б важливою не була безпека, важливість сильного внутрішнього контролю ще більша.

Основні функції контролю представлені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Основні функції внутрішнього контролю на сільськогосподарських підприємствах

Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством дозволяє в подальшому посилити надійність та цілісність інформації; дотримання політик, планів, процедур, законів та правил; захист активів; економічне та ефективне використання ресурсів; досягнення встановлених цілей та завдань для операцій чи програм.

Ефективна система внутрішнього контролю може допомогти агрофірмам:

1. Впроваджувати процеси: за наявності внутрішнього контролю співробітники агрофірми знають процеси та процедури, яким вони повинні дотримуватися. Це зміцнює компанію, оскільки співробітники розуміють їхні очікування та можуть безпечно взаємодіяти із системами та даними.

2. Знизити шахрайство. Ключовим принципом внутрішнього контролю є поділ обов'язків, тобто людина, яка вчиняє дію, не є одночасно людиною, яка його схвалює. Наприклад, співробітник, який купує насіння та добрива для посівної, не повинен бути тим самим співробітником, який

затверджує замовлення на покупку. Це гарантує, що ці дії осмислені і необхідні, і знижує рівень шахрайства.

3. Поліпшує фінансову звітність. Фінансову звітність може бути складно скласти, якщо операції організації не доступні регулярно. Наявність контролю над тим, як і коли співробітники повинні повідомляти про операції, відкриває шлях до більш точних фінансових звітів, дозволяючи керівництву приймати більш обґрунтовані рішення щодо фінансів компанії.

4. Виявити помилки. Помилки трапляються. Занадто легко переставити цифри або ввести цифру не в той рядок. Мета внутрішнього контролю, такого як автоматизація, — допомогти організаціям виявити та виправити ці помилки, перш ніж вони завдадуть дорогої шкоди репутації.

Так, бачимо, що внутрішній контроль виступає механізмом забезпечення цілісної системи правил та процедур для регулювання процесу реєстрації та використання фінансової та бухгалтерської інформації. Крім дотримання законів і правил та запобігання крадіжці активів або шахрайства співробітниками, внутрішній контроль може допомогти підвищити операційну ефективність за рахунок підвищення точності та своєчасності фінансової звітності агрофірми.

1.2. Види та об'єкти внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства

Внутрішній контроль сприяє кращій діяльності компанії, оскільки дає можливість уникнути помилок на початковій стадії. Він спрямований на досягнення цілей в одній або кількох окремих, але дубльовальних категоріях. Тому важливим є розгляд системи внутрішнього контролю, його об'єктів, суб'єктів та видів.

Так, структура хорошої системи внутрішнього контролю має включати 5 компонентів (рис. 1.2).

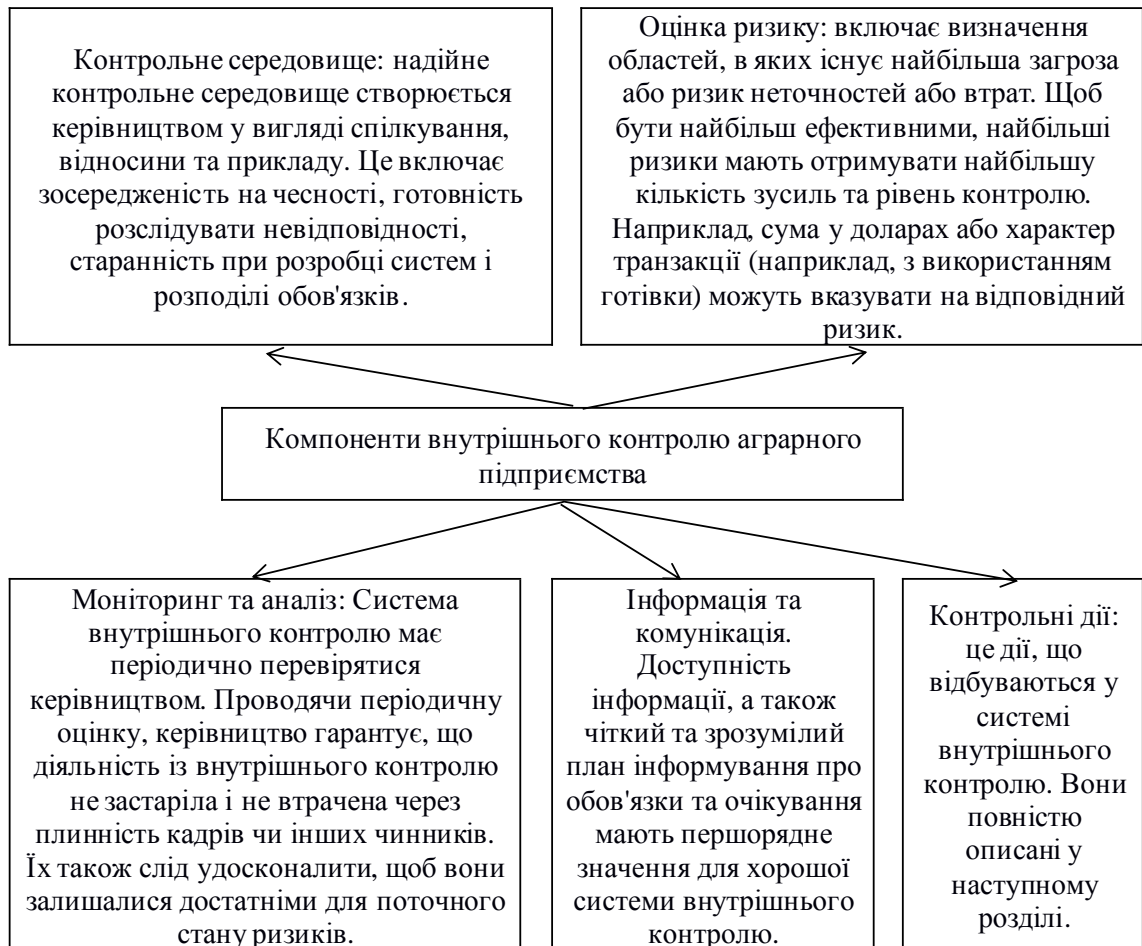

Рис. 1.2. Компоненти системи внутрішнього контролю аграрного підприємства

Різні ризики та середовища вимагають різних заходів контролю. Наведені нижче типи контролю можна використовувати у поєднанні для зниження ризиків для аграрного підприємства.

Профілактичний контроль та контроль виявлення. Превентивні заходи спрямовані на те, щоб стримати чи зупинити небажаний результат перед тим, як він станеться.

Жорстке та м'яке управління. Жорсткий контроль носить формальний та відчутний характер. Приклади включають організаційну структуру, політику, процедури та розподіл обов'язків. М'які засоби контролю неформальні та невловимі. Приклади включають тон керівництва, етичну цілісність клімату, довіру та компетентність [7].

Ручне та автоматичне керування. Ручний контроль виконується вручну або виключно вручну, або в залежності від ІТ-технологій, коли для перевірки конкретного засобу контролю використовується створений системою звіт. Автоматизоване керування повністю здійснюється комп'ютерною системою [8].

Щоб визначити правильні засоби контролю, які необхідно впровадити, потрібно знати, які ризики є у конкретного сільськогосподарського підприємства та, які цілі переслідуються ним.

Досліджуючи наукові джерела [1-13], ми помітили, що більшість авторів виділяють різні типи контролю. Розглянемо їх в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Види внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства

Назва	Характеристика
Внутрішньовідомчий контроль	здійснюється контрольно-ревізійними підрозділами міністерств, відомств, органів державного управління стосовно діяльності підвідомчих їх підприємств та організацій, які фінансуються за рахунок бюджету
Внутрішньосистемний контроль	проводиться на підпорядкованих підприємствах штатними і позаштатними контролерами та іншими посадовими особами
Внутрішньогосподарський контроль	притаманний окремому підприємству та здійснюється контролюючими органами та посадовими особами самого підприємства, відповідно до покладених на них службових обов'язків
Внутрішній аудит	це функціональний контролюючий орган суб'єкта господарювання, який підпорядкований власнику та працює з метою оцінки ефективності системи управління підприємства та системи контролю
Громадський контроль	здійснює функціонуюча на підприємстві профспілкова організація. Складовою даного контролю може також бути створена на підприємстві незалежна служба внутрішнього контролю (НСВК), яка б відповідала на вимоги управління так і власників

Аналіз іноземних джерел дає змогу виділити інші види контролю [6-7; 12-13]:

1. Організаційний. Організація повинна мати план підприємства, який має приймати рішення та розподіляти обов'язки (кожна функція повинна перебувати під контролем певної особи, яку можна назвати надійною або

відповідальною посадовою особою) та аналізувати порядок підпорядкування: у всіх ситуаціях має бути чітко описано розподіл відповідальності. Особовий склад завжди повинен знати покладені на нього вирішальні повноваження, межі свого контролю та кому він має підкорятися.

2. Поділ обов'язків. Ніхто не нестиме відповідальності за документацію та обробку всієї діяльності. Залучення кількох людей скорочує ризик навмисних маніпуляцій чи ненавмисних помилок та розширює область перевірки роботи. Потрібно усунути поділ операційної діяльності організації, включаючи дозвіл, ініціювання, виконання, облік та зберігання.

3. Фізичний. Це включає фізичний нагляд за активами та відповідні процедури, що дозволяють обмежити доступ тільки затвердженим співробітникам. Вхід може бути прямим чи непрямим. Ці заходи контролю особливо актуальні у разі портативних, цінних та бажаних активів.

4. Авторизація та схвалення. Усі дії повинні вимагати дозволу чи згоди відповідної людини. Повинні бути зазначені межі цих дозволів. Наприклад, всі кредити мають бути завірені відділом кредитного контролю, або керівник робіт повинен акредитувати всю понаднормову роботу.

5. Рахунок та облік. Це перевірки функції звітності, яка перевіряє, чи були транзакції сертифіковані, складені, точно записані та підготовлені. Процедури включають перевірку арифметичної достовірності записів, збереження та перевірку підсумкових показників, контрольних рахунків, звірку рахунків за документами та попередній перегляд.

6. Контроль персоналу. Слід планувати заходи, які гарантують, що співробітники, що експлуатують систему, мають кваліфікацію та зацікавлені у виконанні покладених на них обов'язків, оскільки точне функціонування системи залежить від здібностей та чесності співробітника. Методи такого контролю включають потрібну винагороду, перспективи просування та кар'єрного зростання у майбутньому, підбір людей з відповідними особистісними якостями, керівництво та призначення роботи на потрібний рівень.

7. Нагляд. Усі дії членів команди всіх рівнів мають контролюватись. Повноваження щодо нагляду повинні бути чітко визначені та доведені до відома особи, що направляється.

8. Управління. Це засоби контролю, які застосовують керівництво, які є зовнішніми і не пов'язані з повсякденною рутинною системи. Вони включають довгостроковий адміністративний контроль, вивчення управлінської звітності, відповідність бюджету, внутрішній аудит і будь-які інші важливі процедури перевірки.

Організаційне забезпечення внутрішнього контролю на аграрних підприємствах передбачає регламентування співпраці суб'єктів контролю між собою. Такий контроль здійснюється на трьох рівнях [14]:

- Базовий або самоконтроль. Його здійснюють особи, що займаються складанням документів, ведуть бухгалтерський облік на підприємстві та складають фінансову звітність;

- Середній. Такий контроль зазвичай здійснює головний бухгалтер, керівник чи фінансовий директор підприємства.

- Вищий. Для цього контролю створюють спеціальні комісії або його проводить ревізійна комісія, наглядова рада чи служба аудиту підприємства.

Для результативного внутрішнього контролю на аграрному підприємстві важливим є визначення його об'єктів та суб'єктів.

Замула І. В. та Танасієва М. М. визначають об'єкти внутрішнього контролю, як: “причинно-наслідкові зв'язки явищ та процесів, як сукупності факторів, що впливають на результати господарської діяльності підприємства, та діяльність пов'язану з її управлінням, що включає процеси господарської діяльності, використовувани в них фінансові, матеріальні та трудові ресурси та отримані за ними результати, а також достовірність їхнього відображення у звітності без порушення вимог чинного нормативно-правового законодавства” [1, с. 32].

Вивчення наукових джерел дало змогу визначити об'єкти внутрішнього контролю (рис. 1.3).

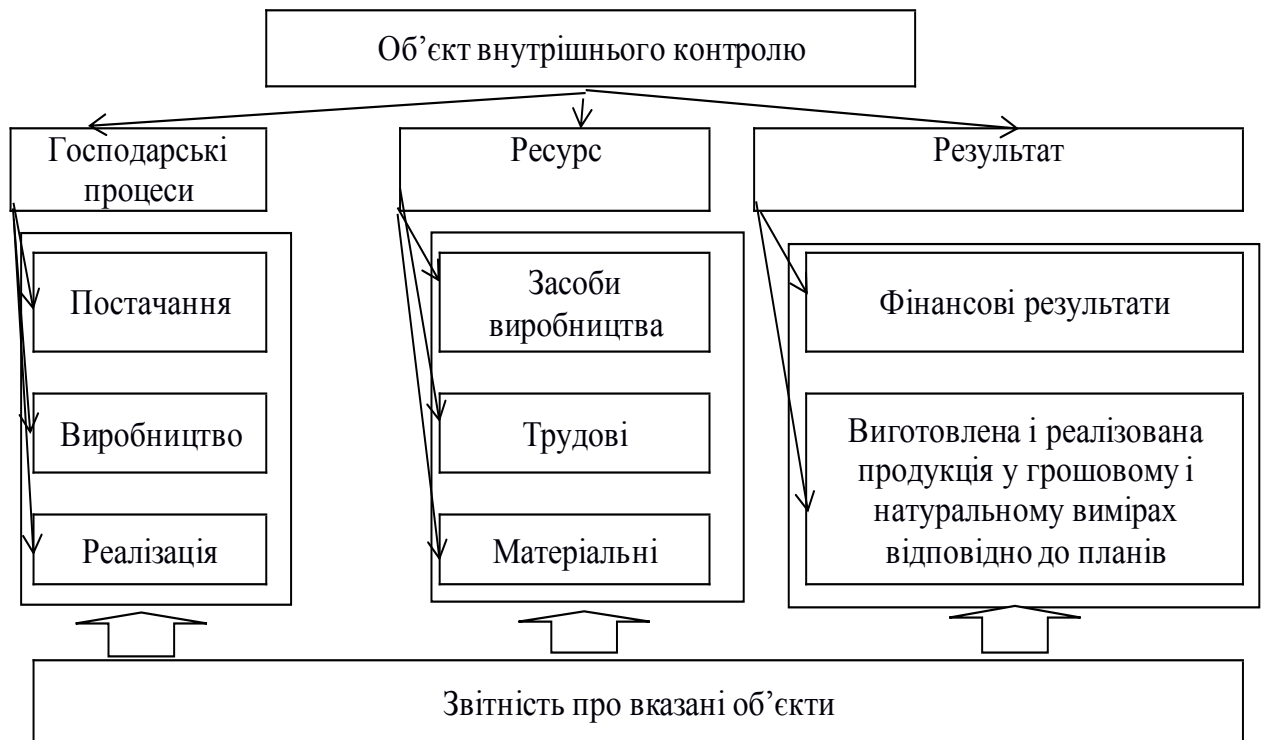

Рис. 1.3. Об'єкти внутрішнього контролю аграрного підприємства

Щодо суб'єктів внутрішнього контролю, то це персонал, окремі відділи чи служби, які проводять контрольні дії з об'єктами внутрішнього контролю в межах своїх прав та обов'язків, що визначені у їх посадових інструкціях.

Основні суб'єкти внутрішнього контролю підприємств сільського господарства представлені на рис. 1.4.

Основними документами для організаційного забезпечення внутрішнього контролю виступає план та програма контролю і графік документообігу робочих документів контролера [13].

Рис. 1.4. Суб'єкти внутрішнього контролю підприємств сільського господарства

Так, можемо стверджувати, що система внутрішнього контролю – це система організованого та результативного управління діяльністю агрофірми, що гарантує лояльність до політики управління, захищає активи і, наскільки це можливо, гарантує цілісність та правильність записів.

Прямий і цілісний підхід до контролю здатні помітно покращити ефективне виявлення, оцінку та управління ризиком виробництва. Розробка надійної системи внутрішнього контролю з належним управлінням ризиками створить середовище «без сюрпризів».

1.3. Нормативно-правове регулювання внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства

Як ми вже визначили внутрішній контроль є важливим для кожного підприємства. Одна з цілей внутрішнього контролю полягає в тому, щоб за допомогою методології, що ґрунтується на ризиках, надати правління та вищому керівництву підприємства всебічну гарантію того, що сфери суттєвих ризиків компанії управляються ефективно та результативно.

Метою нормативного регулювання внутрішнього контролю є надання корисної інформації для прийняття рішень користувачами, такими як інвестори та кредитори. Щоб інформація була корисною, вона має відповідати двом основним якісним характеристикам: актуальність та репрезентаційна точність [4].

Бухгалтерська інформація про стан внутрішнього контролю є доречною, якщо вона може вплинути на прийняття рішень її користувачами, і є правдиво представленою, коли вона відображає те, що вона повинна представляти.

В кожній державі внутрішній контроль регулюють правила і закони. В Україні також розроблена ціла низка нормативно-правових документів, що регламентують окремі аспекти процесу внутрішнього контролю на підприємствах сільського господарства. Однак, окремого документу, що регламентує тільки процес внутрішнього контролю не існує. Крім того, аналізуючи нормативну базу України бачимо, що такої категорії в них немає. Окремі аспекти регулюються в окремих нормативно-правових документах та рекомендаціях.

Розглянувши всю систему нормативного та правового регулювання процесу внутрішнього контролю, можна виділити декілька рівнів (рис. 1.5). Кожен рівень має свої документи, які взаємопов'язані між собою.

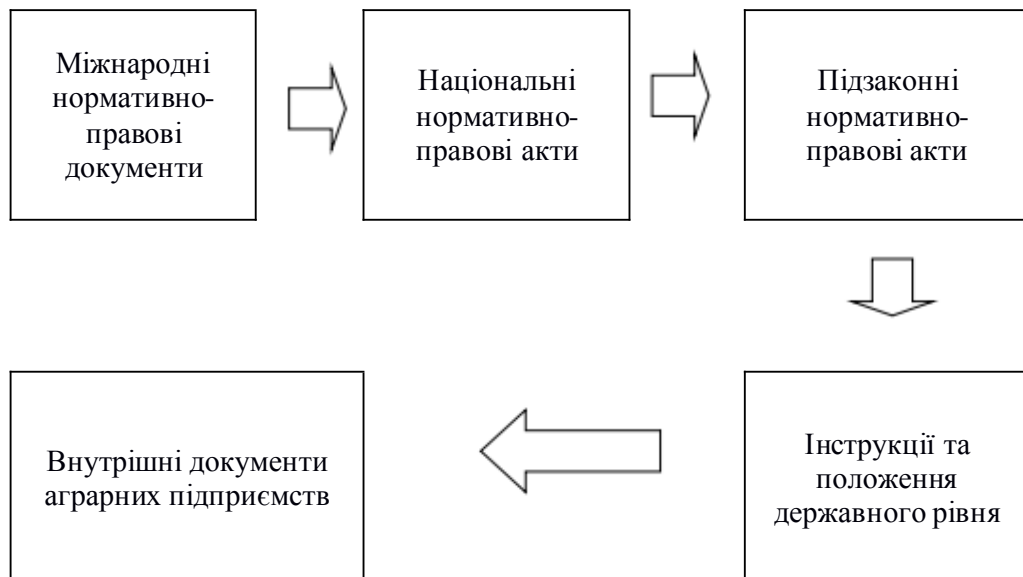

Рис. 1.5. Рівні нормативно-правового регулювання внутрішнього контролю підприємств сільського господарства

Серед міжнародних правових документів, що визначають внутрішній контроль на підприємстві є закон Sarbanes-Oxley Act, а також COSO Report і Turnbull Report.

Закон Sarbanes-Oxley Act визначає важливі аспекти контролю для власників цінних паперів. Він прийнятий у США у 2002 році. Закон Сарбейнса-Окслі - це федеральний закон США, який визначає корпораціям певні методи ведення фінансового обліку та звітності. Акт також відомий як «Закон про реформу бухгалтерського обліку публічних компаній та захист інвесторів» і «Закон про корпоративну та аудиторську підзвітність, відповідальність і прозорість» і частіше званий Сарбейнса-Окслі, SOX або Sarbox, містить одинадцять розділів, які встановлюють вимоги до всіх порад директорів публічних компаній США, а також управлінським та аудиторським фірмам. Ряд положень Закону також застосовуються до приватних компаній, наприклад, умисне знищення доказів з метою перешкодити федеральному розслідуванню [15-17]. Закон був прийнятий як реакція на низку великих корпоративних та бухгалтерських скандалів, включаючи Enron та WorldCom. Розділи законопроекту охоплюють обов'язки

ради директорів державної корпорації, додають кримінальні покарання за певні провини та вимагають від Комісії з цінних паперів та бірж розробити правила, які визначають, як державні корпорації повинні дотримуватися закону.

COSO Report і Turnbull Report це інтегрована концепція внутрішнього контролю, яку називають по найменуванню комітету-організатора – Комітету спонсорських організацій Комісії Тредуей (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – COSO) [18-22].

Структура COSO визначає внутрішній контроль як процес, який здійснюється радою директорів, адміністрацією та іншим персоналом організації, покликаний забезпечити «розумну безпеку» щодо досягнення цілей в операційній діяльності, достовірності фінансової звітності та дотримання законодавства і вимог регулюючих органів [21].

COSO організує свою структуру з п'яти взаємозалежних компонентів, поділених на 17 принципів. COSO зазначає, що для того, щоб ефективна система внутрішнього контролю знижувала ризик недосягнення цілей організації, кожен з п'яти компонентів внутрішнього контролю та відповідних принципів мають діяти спільно, комплексно [19].

До національних нормативно-правових документів, що частково регламентують внутрішній контроль відносяться:

1. Податковий кодекс України визначає базу оподаткування та порядок внесення сум ПДВ до податкового кредиту за принципом пропорційності, визначає ставку ПДВ та порядок відшкодування ПДВ [23].

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає загальні засади бухгалтерського обліку та звітності [24].

3. Господарський Кодекс регламентує взаємовідносини, що виникають між суб'єктами господарювання в процесі здійснення їх підприємницької діяльності [25].

Щодо третього рівня нормативного регулювання - державного, то він націлений на регулювання порядку відображення та переліку рахунків для

ведення бухгалтерського обліку та здійснення внутрішнього контролю, відображення процесів у фінансовій звітності підприємства. Так, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» регулює порядок відображення даних у звітності підприємства та їх контроль [26].

Внутрішні документи регулювання внутрішнього контролю регламентують порядок відображення та оцінки результатів діяльності на конкретному підприємстві. Розглянемо внутрішні документи регулювання внутрішнього контролю у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Внутрішні документи регулювання внутрішнього контролю

Документ	Суть
Статут підприємства	Є установчим документом, на основі якого діє підприємство. Статут затверджується власником (власниками) майна — регламентує діяльність підприємства і набуває чинності з моменту державної реєстрації. Система внутрішнього контролю підприємства визначається його статутом, який затверджений загальними зборами власників (акціонерів). В статуті визначаються контрольні повноваження певних органів підприємства (наглядової ради, ревізійної комісії та ін.)
Наказ про облікову політику	Є основним документом, який регламентує способи і форми облікового процесу в економічному суб'єкті, здатним реально гарантувати контроль над порядком ведення бухгалтерського і податкового обліку з урахуванням договірних зобов'язань і свідчити про функціонування системи внутрішнього контролю ведення обліку
Положення про наглядову раду	Наглядова рада компанії у формі акціонерного товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів та в межах своєї компетенції контролює та регулює діяльність виконавчого органу
Положення про ревізійну комісію	Ревізійна комісія — це орган контролю, створений спеціально для перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства, установи чи організації
Наказ про призначення постійно діючої інвентаризаційної комісії	Підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно
Положення про структурний підрозділ	Внутрішній нормативний документ, на основі якого організують повсякденну діяльність структурного підрозділу, оцінюють результати роботи. Розробляє керівник підрозділу або робоча група спеціалістів у галузі управління, трудового права та відповідного напряму діяльності підприємства

Посадова інструкція	Нормативний документ, в якому визначено 198 функцій, права та обов'язки працівника підприємства (організації чи установи). На основі посадової інструкції розробляють трудовий договір (трудоий контракт) з працівником
Правила внутрішнього розпорядку підприємства	Закріплюється певний режим праці, правила поведінки працівників підприємства, їх права та обов'язки та набуває чинності з моменту затвердження вищими органами управління підприємства

Внутрішні документи регулювання процесу внутрішнього контролю регламентують його порядок, визначають суб'єкти та об'єкти на конкретному підприємстві.

Як бачимо, в Україні розроблено значна кількість нормативних актів для регулювання процесу проведення внутрішнього контролю та складання їх звітності. Однак все ж усієї низки нормативних актів, немає одного який би повністю та самостійно регулював цей процес. Кожен з нормативних актів частково визначає порядок контролю та відображення операцій у фінансовій звітності, що приводить в свою чергу до викривлення інформації. Разом з тим, позитивним фактором є наближення українських стандартів до міжнародних.

Висновки до першого розділу

Внутрішній контроль допомагає компаніям дотримуватися законів і правил і запобігати шахрайству. Можемо сказати, що внутрішній контроль розглядається як вся система контролю, фінансового та іншого, встановлена керівництвом під час ведення бізнесу, включаючи внутрішній контроль, внутрішній аудит та інші форми контролю. Основними цілями внутрішнього контролю є заохочення дотримання запропонованої політики, уникнення шахрайства та помилок, підвищення операційної результативності, захист активів та запасів, надання точних та достовірних даних, сприяння своєчасній підготовці фінансової інформації.

Очікується, що внутрішній контроль надасть лише розумну, а не абсолютну впевненість керівництву та правлінню суб'єкта господарювання.

Внутрішній контроль спрямований на досягнення цілей в одній або кількох окремих, але дублювальних категоріях.

Більшість авторів виділяють різні типи контролю, а саме внутрішньовідомчий, внутрішньо-системний, внутрішньогосподарський, контроль, внутрішній аудит та громадський контроль. Аналіз іноземних джерел дає змогу виділити інші види контролю: організаційний, поділ обов'язків, фізичний, авторизація та схвалення, рахунок та облік, контроль персоналу, нагляд, управління.

Основними документами для організаційного забезпечення внутрішнього контролю виступає план та програма контролю і графік документообігу робочих документів контролера. В Україні розроблено значна кількість нормативних актів для регулювання процесу проведення внутрішнього контролю та складання їх звітності. Однак все ж усієї низки нормативних актів, немає одного який би повністю та самостійно регулював цей процес. Кожен з нормативних актів частково визначає порядок контролю та відображення операцій у фінансовій звітності, що приводить в свою чергу до викривлення інформації.

РОЗДІЛ 2. СТАН ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства з обмеженою відповідальністю «Агресс+»

Підприємство ТОВ «Агресс+» створено п'ять років тому, згідно наказу Міністерства сільського господарства. Підприємство знаходиться в Дніпропетровській області, Солонянському районі, селі Башмачка. За час своєї діяльності підприємство не змінювало юридичної адреси.

Підприємство не входить до жодного об'єднання підприємств і не має відокремлених підрозділів і дочірніх підприємств [2].

Основні відомості про підприємство можна побачити в паспорті ТОВ «Агресс+» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Паспорт ТОВ «Агресс+»

Повне найменування	Товариство з обмеженою відповідальністю «Агресс+»
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Місце знаходження	Україна, 52462, Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, село Башмачка, вул. Янтарна, будинок 59А
Галузь	Сільське господарство
Види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	01.11. Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
Код ЄДРПОУ	42067900
Дата реєстрації	13.04.2018
Середня кількість працівників	22
Розмір статутного капіталу	50000 грн

ТОВ «Агресс+» – спеціалізоване підприємство з вирощування та торгівлі сільськогосподарськими культурами. Основним видом діяльності підприємства є «01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур». Також підприємство здійснює і інші

види діяльності (рис. 2.1).

КВЕД	Вид діяльності
01.19	Вирощування інших однорічних і дворічних культур
01.46	Розведення свиней
01.50	Змішане сільське господарство
01.61	Допоміжна діяльність у рослинництві
01.63	Після урожайна діяльність
10.61	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
52.10	Складське господарство
49.41	Вантажний автомобільний транспорт
10.41	Виробництво олії та тваринних жирів
46.75	Оптова торгівля хімічними продуктами

Рис. 2.1. Види діяльності ТОВ «Агросс+» за КВЕД

Метою діяльності підприємства є отримання прибутку, що виникає в інтересах підприємства та його власників від провадження основної та інших видів діяльності та від здійснення інших операцій відповідно до вимог законодавства та Статуту.

Стратегічні цілі господарської діяльності ТОВ «Агросс+» відповідають таким критеріям: конкретність, вимірність, досяжність, актуальність та визначеність в часі. Стратегічною метою «Агросс+» є формування та гарантія стійкості на ринку завдяки стабільності продажів та високому прибутку.

Для здійснення комерційної діяльності у ТОВ «Агросс+» дотримані всі мінімальні технічні та просторові умови, інформація про продукцію є

обов'язковою, а також визначено робочий час. Підприємство забезпечує безперебійну доставку та отримання товару в найкоротші терміни. Для цього товариство має розвинену логістику, а на складі великий запас продукції. Конкурентною перевагою підприємства є використання різних каналів збуту: пряме постачання продукції з фірми та постачання продукції через торговельні компанії.

Філософія компанії в області управління персоналом – це довгострокові інвестиції в персонал. У підприємства результативно функціонує система управління знаннями, реалізована у форматі наставництва і повчальних тренінгів. Результатом є не тільки передача професійного досвіду, але і спадкоємність основ корпоративної культури, прискорений процес адаптації нових членів команди. ТОВ «Агросс+» пред'являє високі вимоги до культури бізнесу, компетентності і відповідальності своїх співробітників. Швидке і успішне зростання залежить саме від готовності освоювати сучасні підходи до роботи, ніколи не зупиняючись на досягнутому.

Функції управління господарською діяльністю підприємства здійснюють працівники апарату управління та підрозділів підприємства, які при цьому вступають між собою в економічні, організаційні, соціальні, психологічні та інші відносини.

Організаційні зв'язки між підрозділами та працівниками апарату управління підприємством визначають його організаційну структуру (рис. 2.2).

Організаційна структура ТОВ «Агросс+» є лінійно-функціональною, така структура в даний час є найбільш поширеною. У ньому вдало поєднуються лінійні відділи, які здійснюють весь спектр основної господарської діяльності, з відділами і службами, які виконують специфічні функції управління в масштабі всієї організації (планування, виробництво, фінанси, маркетинг, персонал). Така структура передбачає поділ повноважень і передачу відповідальності за прийняття рішень по вертикалі за

функціями.

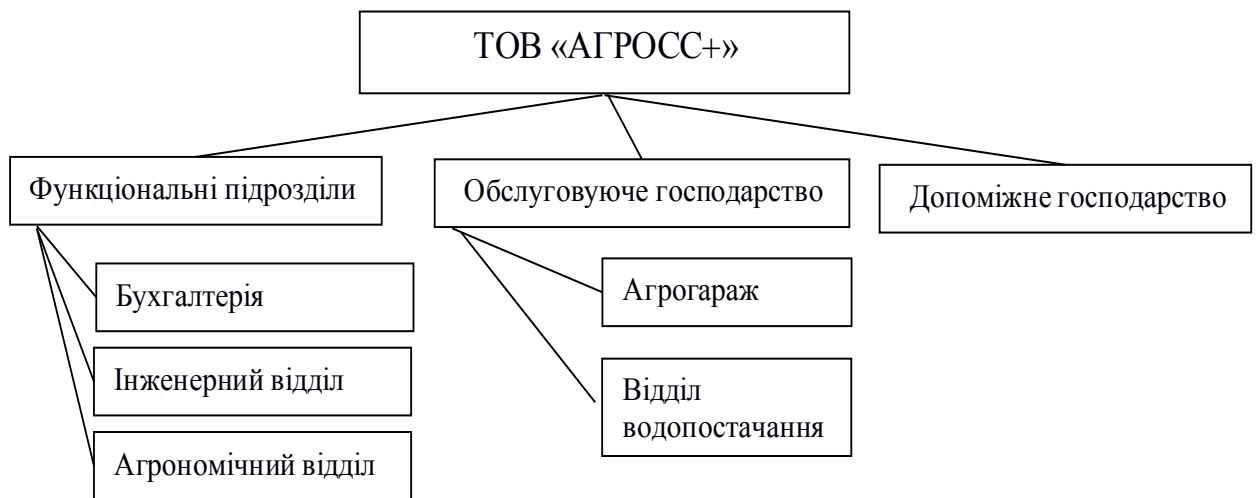

Рис. 2.2. Організаційна структура ТОВ «Агресс+»

Директор підприємства представляє інтереси підприємства в державних органах та органах місцевого самоврядування, інших організаціях без довіреності інших сторін, формує структуру організації, визначає керівників структурних підрозділів та вирішує питання в межах і порядку, встановлених установчими документами підприємства.

Основними посадовими обов'язками директора є:

- організація та здійснення управлінської та маркетингової діяльності;
- представлення інтересів фірми в органах влади та суді;
- розвиток підприємства

Бухгалтерія здійснює облік господарської діяльності. Вона співпрацює з іншими підрозділами, а оскільки ТОВ «Агресс+» є малим підприємством на бухгалтерію покладені функції й економічного відділу. Бухгалтерія ТОВ «Агресс+» займається плануванням діяльності, матеріальним забезпеченням, обліком, юридичними питаннями. Бухгалтер самостійно та повністю відповідає за грошові, договірні та інші документи, складає бухгалтерський баланс та інші необхідні документи.

Оцінимо економічний та фінансовий стан компанії. Для цього розглянемо динаміку зміни активів та пасивів досліджуваного підприємства

(рис. 2.3).

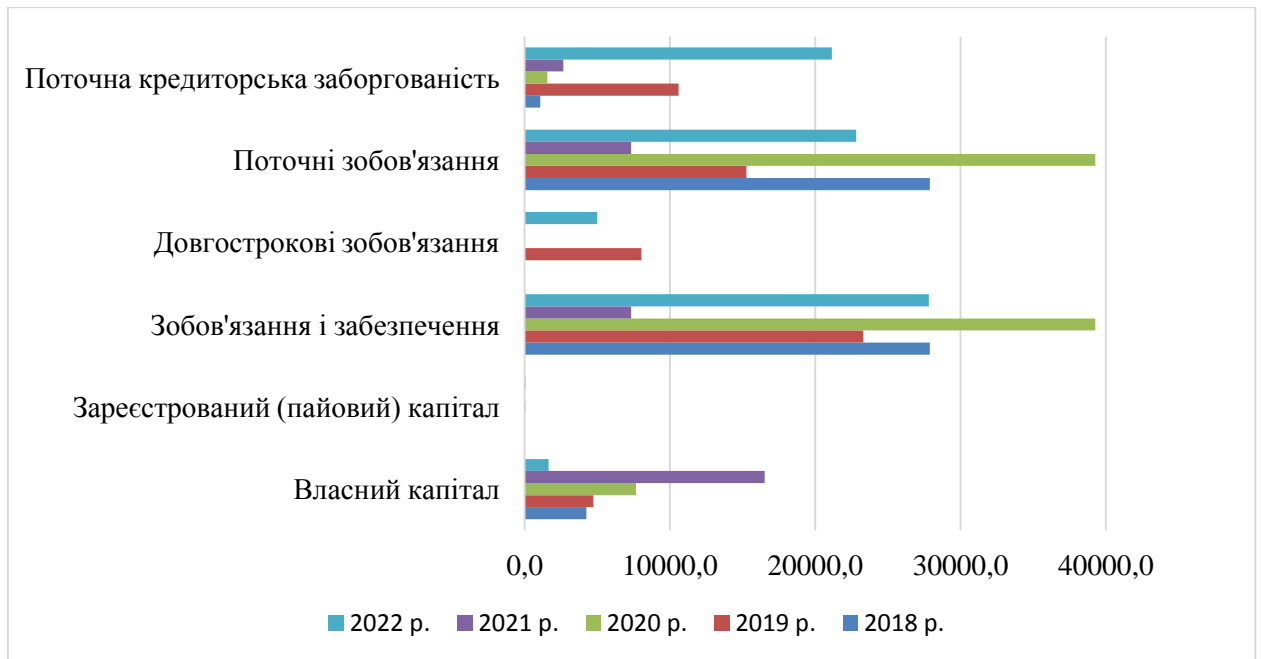

Рис. 2.3. Динаміка активів та пасивів ТОВ «Агресс+», тис. грн.

З рисунку 2.3 та в додатку А простежуємо скорочення показників у динаміці. Так станом на 2018 рік підприємство мало власного капіталу на суму 4236,9 тис. грн, в подальшому простежуємо скорочення до 1638 тис. грн у 2022. У 2022 році простежуємо зростання вартості зареєстрованого капіталу. Темп росту склав 250%. Також значно зросла поточна заборгованість підприємства.

Щодо структури джерел фінансування діяльності, то ще у 2020 році підприємств мало значну частину поточної заборгованості. Однак вже у 2021 році фінансова стратегія була переглянута, в результаті чого частка поточної заборгованості скоротилася у 5 раз, а частка власного капіталу зросла вдвічі. У 2022 році через складну ситуацію в Україні, введення воєнного стану та неможливості своєчасно реалізувати свою сільськогосподарську продукцію, ТОВ «Агресс+» довелося знову використовувати позикові кошти. Так у 2022 році простежується зростання поточної заборгованості з 7335,7 тис. грн у 2021 році до 22827 тис. грн у 2022.

Розглянемо склад активів підприємства детальніше (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Склад та структура активів ТОВ «Агрос+»

Види активів	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно-усього	32121,9	28037,6	46949,0	23859,1	29457,0	91,70
Необоротні активи	1831,6	3941,7	2668,2	625,8	5657,0	308,86
Основні засоби	1831,6	3941,7	2668,2	623,3	26,0	1,42
Оборотні активи	30290,3	24095,9	44280,8	23233,3	23800,0	78,57
Запаси	13776,9	18086,2	20070,1	13277,8	8387,0	60,88
Поточна дебіторська заборгованість	15373,9	5929,1	22396,6	7900,5	12926,0	84,08
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	589,0	67,1	858,1	1721,1	2376,0	403,40
Інші оборотні активи	321,0	6,6	621,8	114,0	111,0	34,58
Витрати майбутніх періодів	229,4	6,9	334,2	219,9	0,0	0,0

Як бачимо, основна частка припадає на оборотні активи підприємства: їх сума у 2018 році складала 30290,3 тис.грн, а у 2022 скоротилися на 21,43%. Відбулося це за рахунок скорочення вартості запасів на 39,12% та поточної дебіторської заборгованості на 15,92%. також скоротились інші оборотні активи на 65,42%.

Разом з тим простежується значне зростання грошових коштів та їх еквівалентів: на 303,4%.

У структурі та вартості необоротних активів простежуємо скорочення вартості основних засобів на 95,08% та зростання вартості нематеріальних активів, що привело до зростання вартості необоротних активів на 208,86%.

Розглядаючи баланс підприємства бачимо, що основу джерел формування активів товариства складає поточна заборгованість. В структурі поточної заборгованості найбільша частка у 2022 році припадала на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги та склала 21147,0 тис. грн., при цьому інші поточні зобов'язання скоротилися.

Найбільш точно оцінити економічний та фінансовий стан компанії допоможе аналіз відносних показників. Для початку оцінимо ліквідність підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники ліквідності ТОВ «Агресс+»

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,02	0,00	0,02	0,23	0,10	492,78
Проміжний коефіцієнт покриття	$\geq 0,7$	0,57	0,39	0,59	1,31	0,67	117,10
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥ 2	1,09	1,58	1,13	3,17	1,04	98,95
Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	1,15	1,20	1,20	3,25	1,06	91,92

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зростає в динаміці на 392,8%, однак його значення значно менше нормативного значення у 2018-2020 роках. При

цьому у 2022 абсолютна ліквідність скорочується. Проміжний коефіцієнт покриття також має значення нижче нормативного, позитивним є його зростання в динаміці. Темп росту склав 117,1%, а його значення у 2022 - 0,67.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності вище нормативного значення лише у 2021, однак у 2022 році він скоротився вдвічі. В цілому ж динаміка даного показника за п'ять негативна. Темп росту склав 95,98%. Це говорить про нестабільність підприємства та неможливість ведення активної діяльності в умовах відсутності кредитних коштів та зовнішніх джерел фінансування підприємства. Загальна ж платоспроможність Агросс+ скорочується.

Оцінимо абсолютну ліквідність балансу підприємства (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка ліквідності балансу ТОВ «Агросс+»

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Високоліквідні активи (А1)	$\geq П1$	589,00	67,10	858,10	1721,1	2376,0	403,4
Середньоліквідні активи (А2)	$\geq П2$	15694,9	5935,7	23018,4	8014,5	13037	83,1
Низьколіквідні активи (А3)	$\geq П3$	13776,9	18086,2	20070,1	13277,8	8387,0	60,9
Найбільш строкові зобов'язання (П1)	$\leq А1$	632,5	10599,0	920,7	1721,7	21147	3343,4
Короткострокові зобов'язання (П2)	$\leq А2$	27252,5	4665,90	38363,6	5614,1	1681,0	6,17
Довгострокові зобов'язання (П3)	$\leq А3$	0,0	8043,20	0,0	0,0	4992,0	-

Зіставивши групи активів та пасивів оцінимо ліквідність балансу. Так бачимо, що у 2018 році виконується лише нерівність $A3 > П3$, що говорить про неліквідність балансу фірми, тобто підприємство немає достатньо коштів, щоб погасити свої найбільш строкові та короткотермінові зобов'язання. У 2019 році ситуація покращується і підприємство наростило активи групи А2 ($A2 > П2$, $A3 > П3$), тобто воно вже може погасити свою

заборгованість до 1 року. У 2020-2022 роках виконуються нерівності $A1 < П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$. Оскільки перша нерівність не виконується, баланс підприємства все ж є мало ліквідним і підприємство немає достатніх коштів для погашення своїх найтерміновіших зобов'язань у випадку негайної вимоги кредиторів.

Для оцінки рівня фінансової стійкості використовують різні відносні показники (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агросс+»

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,13	0,17	0,16	0,69	0,06	42,16
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,87	0,83	0,84	0,31	0,94	108,79
Коефіцієнт фінансування	>1	0,15	0,20	0,20	2,25	0,06	38,75
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	6,58	4,93	5,13	0,44	16,98	258,05
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	1,00	0,37	1,00	1,00	0,25	24,71

Коефіцієнт фінансової автономії досліджуваного підприємства скорочується у 2022 році на 0,108 та досягає значення менше нормативного. Він характеризує частку коштів, вкладених власниками підприємства в майно.

Показник автономії відбиває фінансову стійкість підприємства. Він показує частку власних коштів і його значення менше нормативного (крім 2021 року), що говорить про високу залежність Агросс+ від позик. Так, у 2018 році підприємство використовувало 13% грн власних коштів. У 2022 році цей показник скоротився до 6%.

Разом з тим простежуємо високу концентрацію залученого капіталу: 0,87 грн припадає на кожну гривню пасивів у 2018 році та 0,31 грн у 2022. скорочення показника в динаміці говорить про покращення діяльності та зменшення заборгованості Агросс+. Тобто ризик залучення додаткового капіталу із зовнішніх джерел відсутній.

Коефіцієнт фінансування також скорочується в динаміці та має значення нижче нормативного. Так, у 2018 році 0,15 грн припадало на 1 гривню зобов'язань, тоді як у 2022 - 0,06. Разом з тим бачмо хороше значення у 2021 році. Це говорить про те, що до початку війни з боку росії, досліджуване підприємство розвивалось та зміцнювало своє фінансове положення. Це підтверджує значне зростання коефіцієнта фінансового ризику у 2022 році порівняно з попередніми роками.

Ділова активність підприємства показує швидкість обороту активів та капіталу (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники ділової активності ТОВ «Агросс+»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	1,21	1,51	1,58	1,31	1,73	143,72
Фондовіддача необоротних активів, грн	9,28	10,1	9,58	3,82	5,09	54,87

Коефіцієнт обертання оборотних активів	15,7	15,7	17,9	28,08	14,72	93,93
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	23	23	20	13	24	106
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	2,93	2,85	3,11	2,77	4,27	145,61
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	123	126	116	130	84	69
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,63	4,26	4,19	3,05	4,44	169,03
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	137	84	86	118	81	59

Зростання оборотності виробничих запасів в динаміці свідчить про продуманість тактики їх формування. Так у 2018 році запаси робили 2,93 обороти тривалістю 123 дні, тоді як у 2022 вже 4,27 обороти тривалістю 84 дні.

Простежується скорочення оборотності оборотних активів з 15,67 обороти у 2018 році до 14,72 обороти у 2022 році. Так, компанії необхідно більше ресурсів для того, щоб підтримувати поточний рівень активності. Скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості вдвічі за п'ять років, з 137 днів до 81, відображає ефективну політику управління відносинами з постачальниками. При цьому власний капітал зробив лише 1,73 обороти, що на 43,72% більше ніж у 2018 році. Це вказує на ефективність використання капіталу власників.

Всі розрахунки представлені в додатках А-Ж. Також на основі додатку З оцінимо фінансовий рейтинг Агросс+. Так, бачимо, що підприємство має високий показник фінансового стану. Протягом 2019-2022 років він відповідає категорії А, лише у 2018 - Б. Тобто підприємство має досить високі відносні показники своєї діяльності та правильно реалізує виробничу та фінансові стратегії.

У 2022 році країна стикнулася з жахливими подіями які не могли не відобразитися на діяльності ТОВ «Агросс+». Через військову агресію росії та

територіальне положення підприємства, воно не змогло вчасно обробити свої поля та почати посівну діяльність. Через це у 2022 році було оброблено та засіяно менші площі. Така ситуація привела до різкого скорочення валових зборів зерна підприємства за досліджуваний період.

Скорочення виробництва аграрних культур нерозривно пов'язані з воєнною агресією росії. Для нарощення виробництва підприємству варто збільшити обсяги посівних площ наскільки це можливо в його ситуації та постійного підвищувати врожайність цих культур.

Проаналізувавши економічний та фінансовий стан бачимо, що ТОВ «Агресс+» фінансово стійке однак його прибутковість скорочується через дію макроекономічних та військових чинників. Для підвищення прибутковості необхідно підвищувати ефективність діяльності підприємства по збуту наявної продукції, нарощувати по можливості посівні площі, скорочувати витрати на виробництво шляхом підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, палива, енергії, обладнання.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики досліджуваного підприємства

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві являє собою систему методів, способів та заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток.

Зі слів головного бухгалтера структура бухгалтерії має наступний вигляд (рис. 2.4).

Головний бухгалтер

Бухгалтер-касир

Фінансист

Рис. 2.4. Структура бухгалтерії ТОВ «Агресс+»

Структура Положення про облікову політику на ТОВ «Агресс+» затверджена директором та відповідає чинному законодавстві України. Дослідивши Наказ про облікову політику можна сказати що основними характеристиками облікової політики ТОВ «Агресс+» є:

1. Загальні положення. Даний розділ містить інформацію про Положення відповідно до яких розроблено Наказ, основні терміни та поняття.

2. Організаційно-технічні складові облікової політики включає інформацію щодо організації документообігу товариства, організацію інвентарної роботи та причини її проведення, визначення форми ведення та плану рахунків бухгалтерського обліку.

3. Методична складова облікової політики відображає інформацію про основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні матеріальні активи, запаси, доходи і витрати, виплати працівникам.

4. Зміна облікової політики визначає можливі причини коректування облікової політики підприємства в процесі його діяльності.

Бухгалтерія здійснює облік господарської діяльності. Вона співпрацює з іншими підрозділами (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Зв'язок бухгалтерії ТОВ «Агросс+» з іншими підрозділами підприємства

У ТОВ «Агросс+» на бухгалтерію покладені функції й економічного відділу. Бухгалтерія ТОВ «Агросс+» займається плануванням діяльності, матеріальним забезпеченням, обліком, юридичними питаннями. Бухгалтер самостійно та повністю відповідає за грошові, договірні та інші документи, складає бухгалтерський баланс та інші необхідні документи.

Основними завданнями бухгалтера підприємства є:

- проведення комплексного економічного аналізу виявлення внутрішніх резервів для гарантування економічної ефективності на найвищому рівні;
- аналіз та розрахунок цін на товари та послуги;
- формування річного плану економічного розвитку підприємства;
- складає разом з бухгалтерією пояснювальну записку річного звіту;
- формування та представлення фінансової документації за вимогою інших структурних підрозділів підприємства;

- аналіз кошторису собівартості, оцінка його виконання та розробка можливих шляхів зниження витрат;
- формування плану калькуляції та змінення її відповідно до нових умов та вимог;
- систематизація нормативних витрат на виготовлення продукції;
- розробка та впровадження норм праці, впровадження використання норм виробітку, використання та скорочення норм трудомісткості;
- постійний аналіз діючих норм та нормативів, їх якості та ефективності використання;
- контроль правильності використання затверджених норм та розцінок.

Підприємство має і роботизовану частину процесів. Серед них: операції з грошима та їх еквівалентами; облік розрахунків із замовниками; облік розрахунків із постачальниками; ведення податкового обліку; автоматичне формування фінансової звітності.

Облік в апараті підприємства ведеться у програмі «BAS:Бухгалтерія» (рис. 2.6).

Як і кожне підприємство Агросс+ складає первинні документи які потребують постійного контролю. Первинні документи бухгалтерського обліку - це документи, які фіксують фактичні події і операції, що мають фінансовий характер для підприємства.

«BAS:Бухгалтерія»	Рік застосування: 2018 р.– теперішній час
Характеристика особливостей	<ul style="list-style-type: none"> • Програма дозволяє об'єднати всі фінансові та господарські процеси на підприємстві в одній інтегрованій системі. • Програма надає можливість автоматизованого ведення бухгалтерського обліку, включаючи облік доходів і витрат, формування фінансової звітності, розрахунків податків та інші фінансові операції. • Для аграрних підприємств важливо вести облік посівів, зборів, складу товарів і запасів. Програма «BAS:Бухгалтерія» дозволяє вести точний облік цих процесів, що сприяє оптимізації управління запасами та плануванню виробництва. • Завдяки програмі «BAS:Бухгалтерія» можливо вести точний контроль над фінансами підприємства, включаючи відстеження платежів, розрахунок зарплати, облік фінансових ресурсів та інвестицій. • Програма надає можливість створювати різноманітні аналітичні звіти і звітність для управлінських рішень та звітності перед органами державної статистики та податковими органами. • Автоматизована система значно зменшує потребу в ручній обробці даних і спрощує процеси роботи з інформацією. Це допомагає підвищити продуктивність працівників та зменшити ризик помилок. • Програма «BAS:Бухгалтерія» може бути налаштована для ведення обліку виробництва, включаючи виробничу сировину, робочий час працівників і контроль якості продукції. • Система дозволяє проводити моніторинг і аналіз фінансових та господарських результатів діяльності підприємства, що допомагає приймати кращі управлінські рішення.

Рис. 2.6. Характеристика форми організації бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Первинні документи є основою для проведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності підприємства. Призначення таких документів можуть змінюватися в залежності від законодавства та операції. Основні первинні документи, що використовуються на підприємстві зазначені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Основні первинні документи, що використовуються ТОВ «Агресс+»

Назва первинного документа	Реквізити	Призначення
Договір	Назва документа, дата укладення, сторони договору, суми та строк виконання	Фіксує умови угоди між сторонами
Накладна	Дата, номер, найменування	Фіксує відвантаження товарів

	постачальника, адреса постачальника код ЄДРПОУ, найменування товару, кількість, ціна, сума, підпис відправника та одержувача	або послуг та є підставою для формування облікових записів
Акт приймання-передачі	Назва документа, дата складання, сторони акту, опис переданих матеріалів або послуг	Фіксує факт передачі або отримання товарів або послуг
Рахунок-фактура	Назва документа, номер та дата виписки, дані постачальника і покупця, опис товарів або послуг, ціна, сума, податки	Виставляється постачальником для підтвердження факту поставки товарів або послуг та визначення заборгованості покупця
Касовий ордер	Назва документа, дата оформлення, сума, отримувач, підпис особи, яка здійснює виплату	Використовується для реєстрації витрат та оплати послуг, забезпечення контролю за грошовими потоками
Касова книга	Назва документа, дата проведення операції, опис операції, сума внеску або видачі, підписи відповідальних осіб	Використовується для реєстрації всіх грошових операцій, що відбуваються в касі підприємства
Акт списання основних засобів	Назва документа, дата, опис основних засобів, їх вартість та сума списання	Фіксує процес списання вартості основних засобів з балансу підприємства
Табель обліку робочого часу	Номер відомості, дата, інформація про працівника, відомості про виконану роботу	Облік робочого часу та заробітної плати працівників
Технологічні картки об'єктів сільськогосподарського виробництва	Опис об'єкта, площа, врожайність, споживана сировина, технологічні процеси	Ведення обліку сільськогосподарської діяльності, контроль якості та виробничого процесу
Акт виконаних робіт (послуг)	Номер, дата складання, найменування та адреса виконавця і замовника, опис робіт/послуг, їх обсяг, ціна, сума без ПДВ	Документ підтверджує факт виконання робіт або надання послуг і служить для виписки рахунку-фактури

Ці документи є важливою складовою процесу обліку та допомагають підтримувати облікову систему підприємства в належному порядку.

Основні етапи документообігу зазначені в таблиці 2.8:

- збір інформації;
- створення документів;
- реєстрація, погодження та підписання;
- виконання, контроль та моніторинг;
- завершення та формування звітності;
- архівація та зберігання;
- аудит.

Таблиця 2.8

Етапи документообігу на ТОВ «Агресс+»

Етапи	Характеристика
Збір інформації	Робочий процес на аграрному підприємстві починається зі збору різних видів інформації, такої як замовлення на посів та збір врожаю, фінансова інформація, дані про стан обладнання та техніки
Створення документів	На основі зібраної інформації створюються документи. Це можуть бути замовлення, акти виконаних робіт, фінансові звіти, рахунки та інші документи, необхідні для діяльності підприємства
Реєстрація	Кожен створений документ реєструється в системі обліку підприємства. Це може бути електронна база даних або паперовий реєстр
Погодження і підписання	Документи, які потребують погодження або підписання, передаються відповідним особам або підрозділам для затвердження
Виконання робіт	Після затвердження документів виконуються роботи, які передбачені цими документами
Контроль і моніторинг	В процесі виконання робіт здійснюється контроль та моніторинг їхнього ходу. Інформація про виконані роботи реєструється та вноситься до відповідних документів
Завершення робіт і формування звітності	Після завершення робіт формується звітність, яка може включати в себе акти виконаних робіт, фінансові звіти та інші документи, необхідні для звітності перед власниками, державними органами чи іншими зацікавленими сторонами
Архівація і зберігання	Після завершення всіх процесів документи зберігаються або архівуються відповідно до вимог законодавства та внутрішніх правил підприємства
Аудит і контроль	Періодично проводяться аудити та контроль документообігу для перевірки відповідності діяльності підприємства вимогам та стандартам

Дотримання вимог законодавства України з питань організації та ведення обліку забезпечується головним бухгалтером підприємства. Інші

працівники організації несуть відповідальність згідно посадових інструкцій, які затверджені директором підприємства.

2.3. Сучасний стан організації внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві

Контрольна функція бухгалтерського обліку має неабияке значення для ТОВ «Агросс+». З її використанням підприємство визначає законність, правильність та доцільність проведення господарських операцій з обліку вирощування рослинної продукції. Система внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Агросс+» складається з різних елементів. Контроль виробництва займає важливе місце в управлінні підприємством ТОВ «Агросс+» (рис. 2.7).

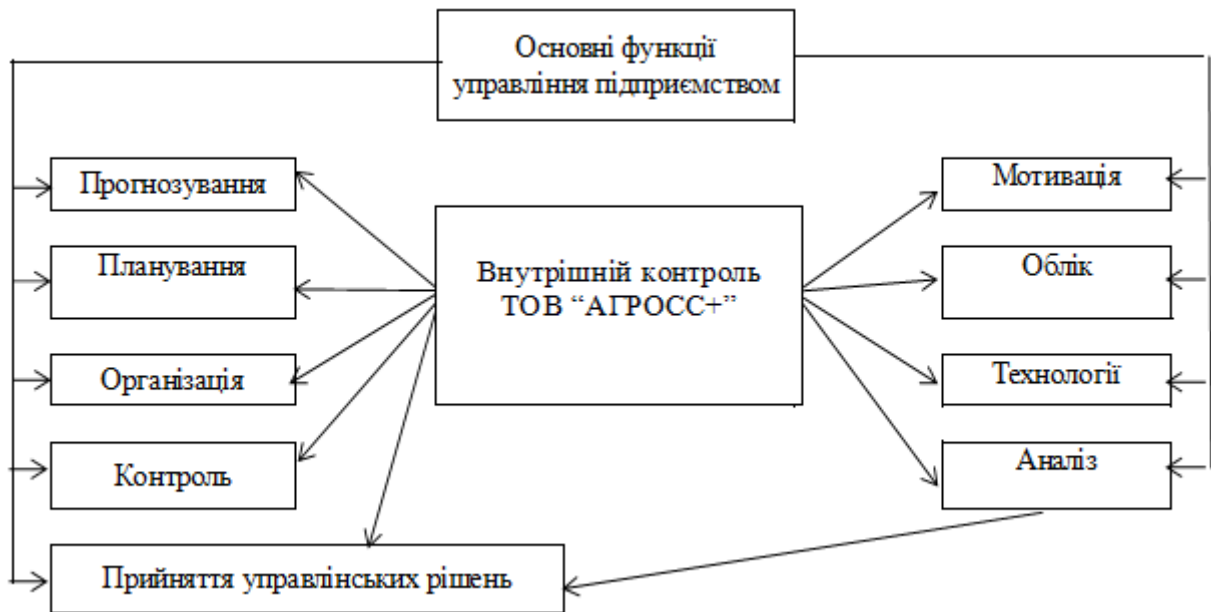

Рис. 2.7. Зв'язок внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+» із загальною системою управління

Як бачимо, внутрішній контроль не є основною функцією управління на ТОВ «Агросс+». Крім того підприємство немає спеціального відділу контролю. Однак все ж він виступає невід'ємною частиною

загального контролю на підприємстві і з його допомогою керівництво може цілісно проводити управління та результативно організувати роботу.

На підприємстві не має окремого відділу з внутрішнього контролю, однак даний процес забезпечують працівники на різних рівнях. Розглянемо суб'єктів внутрішнього контролю підприємства в табл. 2.9 відповідно до його штатної розстановки.

Таблиця 2.9

Суб'єкти внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+» та характеристика їх функціональних обов'язків та завдань

Суб'єкти внутрішнього контролю	Функціональні обов'язки та завдання суб'єктів внутрішнього контролю
Директор	Планування здійснення перевірок протягом року, організація внутрішнього контролю перед складанням фінансової звітності, забезпечує виконання договірних зобов'язань по поставці продукції, оцінка своєчасності та обґрунтованості розробки планових показників діяльності, оцінка стану внутрішнього контролю результатів діяльності
Головний бухгалтер	Контроль результатів діяльності підприємства, контроль обліку продукції в розрізі об'єктів обліку та підрозділів, контроль наявності первинних документів, контроль віднесення витрат на собівартість продукції
Фінансист	Контроль і корекція використання фінансових коштів, контроль дотримання планових показників, контроль відхилень від планових норм щодо виробництва продукції,
Головний агроном	Постійний огляд виробництва, визначає правильність та безпечність збирання врожаю та пакування в полі, контроль за полями та виявлення проблемних зон, оцінює процедури зберігання та транспортування продукції та її захист від псування, контроль якості виконання технологічних операцій і витрат ресурсів, контроль стану посівів на різних етапах вегетації
Головний інженер	Огляд машинно-тракторного парку підприємства, контроль правильності та результативності використання тракторів, контроль за своєчасністю проведення планового огляду та ремонту техніки, контроль за строками і темпами збирання аграрних культур
Сторожі	Контроль руху на підприємстві, особливо в нічний час. Забезпечення збереженості матеріальних цінностей та об'єктів підприємства

Основними документами для організаційного забезпечення внутрішнього контролю облікового процесу на ТОВ «Агросс+» є плани, програми та первинні документи руху продукції. Так, під час проведення внутрішнього контролю ТОВ «Агросс+» проводить перевірку: місячних, кварталних та річних звітів виробництва продукції, використання насіння та

хімікатів; звіти про врожайність та посівні площі культур; рахунки-фактури дебіторської заборгованості; документи розрахунку коригування вхідної та вихідної продукції.

Процедура внутрішнього контролю обліку на ТОВ «Агресс+» включає:

- Перевірку звітних відомостей та Головної книги, щоб вони належним чином реєструвалися та оновлювалися: отримана продукція та рахунки-фактури, виставлені рахунки-фактури та постачання насіння і хімікатів.

- Перевірку вчасності початку посівної діяльності та обробки земель. Підтвердження отримання біологічних перетворень та видачу насіння.

Бухгалтер підприємства «Агресс+» при здійсненні щомісячного внутрішнього контролю перевіряє наявність первинних документів та правильність віднесення витрат на собівартість продукції. Крім того при проведенні контролю перед складанням річної звітності бухгалтер досліджуваного підприємства перевіряє правильність заповнення первинних документів, оцінює синтетичний та аналітичний облік за статтями калькуляції. Велике значення при цьому приділяється правильності віднесення витрат на собівартість залежно від періоду їх здійснення і наявності при цьому підтверджувальних первинних документів та оприбуткуванню продукції.

При проведенні річного внутрішнього контролю на ТОВ «Агресс+» створюється контрольна комісія, яка повідомляє про час, місце перевірки та період контролю, а також орієнтовна тривалість перевірки. Визначаються, які документи (наприклад, бухгалтерський облік, річна фінансова звітність, земельні книги, дублікати сертифікатів якості насіння та готової продукції, рахунки-фактури заборгованості по кредитах, імпорتنі та експортні документи тощо) мають бути надані.

При проведенні контролю на ТОВ «Агресс+» контролер перш за все отримує огляд господарської діяльності, особливостей і спеціальностей компанії, керівництва, кількості співробітників і людей, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та звітності.

Потім контролер переходить до перевірки первинних облікових документів, власне споживання продукції рослинництва, обсяги продаж та фактичну наявність запасів та готової продукції на складі. Наступним етапом є перевірка формальної та матеріальної правильності та повноти бухгалтерського обліку. Контролер при наявності розбіжностей фіксує їх та в подальшому обговорює їх з керівником ТОВ «Агресс+» щодо їх виправлення, якщо це є необхідним.

На досліджуваному підприємстві внутрішній контроль проводять з дотриманням певної періодичності (рис. 2.8).

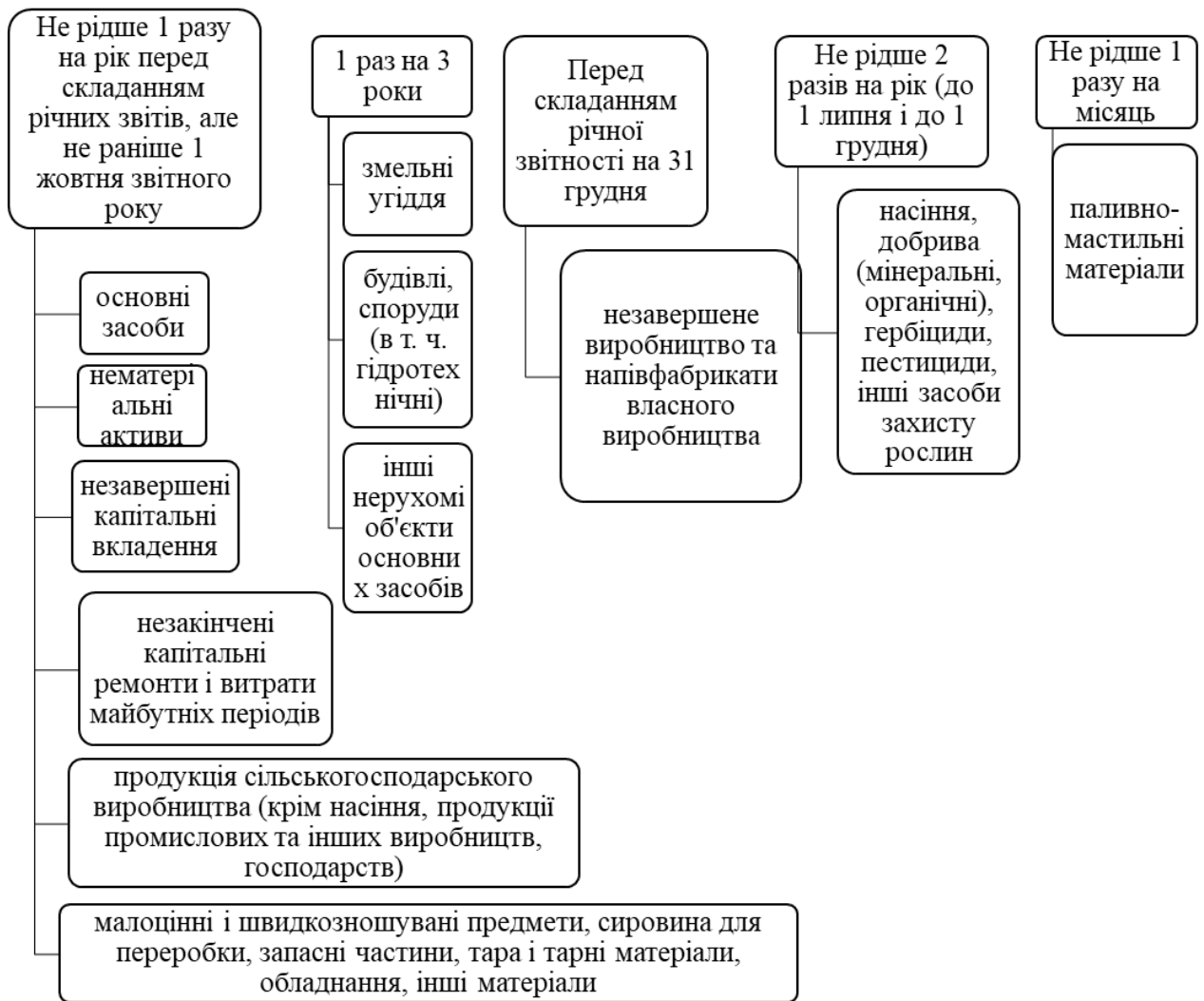

Рис. 2.8 Періодичність проведення внутрішнього контролю на ТОВ «Агросс+»

Одна з цілей внутрішнього контролю на ТОВ «Агросс+» полягає в отриманні всебічної гарантії того, що сфери суттєвих ризиків компанії управляються ефективно та результативно. Крім того, внутрішній контроль направлений на уникнення помилок з обліку наявної продукції, біологічних перетворень та насіння. Помилки такого обліку негативно впливають на норму прибутку та можуть також призвести до комерційних і репутаційних ризиків.

Для уникнення розбіжностей ТОВ «Агросс+» постійно проводить внутрішню перевірку формальної та матеріальної правильності і повноти бухгалтерського обліку. ТОВ «Агросс+» також постійно веде та налагоджує

господарські книги так, щоб вони містили факти для визначення обсягів біологічних перетворень, а також для розрахунку прибутку та легкого і надійно визначення сум понесених витрат.

Висновки до другого розділу

Підприємство ТОВ «Агресс+» спеціалізується на вирощуванні зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур». Організаційна структура Агресс+ є лінійно-функціональною.

Бухгалтерія здійснює облік господарської діяльності. Вона співпрацює з іншими підрозділами. У ТОВ «Агресс+» на бухгалтерію покладені функції й економічного відділу. Бухгалтерія займається плануванням діяльності, матеріальним забезпеченням, обліком, юридичними питаннями. Бухгалтер самостійно та повністю відповідає за грошові, договірні та інші документи, складає бухгалтерський баланс та інші необхідні документи.

ТОВ «Агресс+» має автоматизований процес бухгалтерського обліку з використанням програми «BAS: Бухгалтерія». Контроль не є основною функцією управління на ТОВ «Агресс+». Однак він виступає важливою частиною загального контролю і з його допомогою керівництво може цілісно проводити управління та результативно організувати роботу. Це допомагає уникнути збитків через розбіжності та недостовірність інформації. Основними документами для організаційного забезпечення контролю облікового процесу на ТОВ «Агресс+» є плани, програми та первинні документи руху продукції. ТОВ «Агресс+» також постійно веде та налагоджує господарські книги таким чином, щоб вони містили факти для визначення обсягів біологічних перетворень, а також для розрахунку прибутку, а також легко та надійно визначити суму понесених витрат.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення організації роботи служби внутрішнього контролю на підприємстві

Окрім створення відповідної організаційної структури, ефективна реалізація стратегії залежить від умілого використання систем внутрішнього контролю. Керівники створюють стратегії, намагаючись досягти бачення, місії та цілей своєї організації. Служби контролю дозволяють керівникам відстежувати, наскільки добре працює організація, виявляти проблемні області, а потім вживати заходів щодо їх усунення.

Внутрішній контроль є одним із найважливіших чинників системи управління підприємством, оскільки забезпечує ефективне виконання функцій персоналу та прогнозування діяльності підприємства.

Внутрішній контроль є одним із основних важелів впливу на господарську діяльність підприємства. Це система постійного контролю за законністю та доцільністю господарських операцій і процесів, ефективністю використання майна, збереженням грошових коштів і матеріальних цінностей. Від результативності зовнішнього контролю значною мірою залежить якість організації та впровадження процедур внутрішнього контролю на підприємствах.

Служба внутрішнього контролю існує на кожному підприємстві, але його впровадження часто є неефективним. Це пов'язано з тим, що малий бізнес не має кадрів, які могли б забезпечити контроль на всіх етапах роботи. Великі компанії, навіть маючи достатню кількість співробітників для впровадження системи внутрішнього контролю, можуть бути погано

керовані і, як наслідок, багато ресурсів для організації контролю не дасть бажаних результатів.

Служба внутрішнього контролю – це відділ на підприємстві де здійснюється тісна взаємодія суб'єкта, об'єкта та засобів контролю в процесі моніторингу діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень [34]. Служба внутрішнього контролю може бути представлена:

- керівним персоналом;
- бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером;
- ревізійною комісією;
- інвентаризаційною комісією;
- наглядовою радою;
- службою внутрішнього аудиту.

Основне завдання служби внутрішнього контролю на аграрному підприємстві є:

1. Забезпечення зниження витрат на забезпечення відповідності за рахунок заміни трудомістких ручних процесів та дозволяє зосередитися на прийнятті рішень з урахуванням ризиків.

2. Допомогає виявити «сліпі зони» та пролити світло на ризики у вашій корпоративній системі, щоб ви могли швидко вжити заходів на ранніх стадіях процесу.

Крім того, цілями діяльності служби внутрішнього контролю на підприємстві мають стати:

- Захист активів: внутрішній контроль допомагає запобігти втраті активів через помилки або шахрайство.
- Мінімізація помилок: внутрішній контроль забезпечує ретельну перевірку фінансової інформації зменшення кількості помилок.
- Підвищення результативності: внутрішній контроль запобігає помилкам, що підвищує ефективність у довгостроковій перспективі.

- Мінімізація ризиків: процедури внутрішнього контролю можуть включати регулярні оцінки ризиків для виявлення областей, у яких відбуваються неточності, для покращення цих областей.

Служба контролю на підприємстві встановлює об'єктивний механізм та регламенти моніторингу. Крім того служба контролю:

- мінімізує бізнес-ризиків, такі як якість продукції, хід виконання плану робіт, неправильні ціни тощо;

- дані бухгалтерського обліку та фінансові звіти записуються точно;

- допомагає захистити активи від втрати, пошкодження, внутрішнього шахрайства та крадіжки;

- персонал дотримується встановлених регламентів, а адміністратори оптимально використовують ресурси, створюючи довіру з боку клієнтів та партнерів;

- підвищує ефективність управління. Встановлені правила та цілі мають високу ефективність бізнесу і приносять високий прибуток.

Організація роботи служби контролю на підприємстві є важливою, тому що це дозволяє всім членам компанії зосередитися на своїх цілях та досягти їх. Впровадження систем контролю або формування відповідної його служби може допомогти підприємству заощадити гроші та час на перевірку правильності і своєчасності процесів. Служба контролю покликана реагувати швидко на зміни, тому може допомогти краще впоратися з несподіваними ситуаціями або проблемами, оскільки є встановлена система.

Досліджуючи внутрішній контроль на ТОВ «Агресс+» бачимо, що підприємство не має спеціального відділу контролю. Так як це мале підприємство, її створення є недоцільним та фінансово неефективним.

Для визначення основних недоліків в організації внутрішнього контролю та розробки ефективних заходів проведемо SWOT-аналіз середовища внутрішнього контролю ТОВ «Агресс+». Результати оформимо в табл. 3.1.

При проведенні внутрішнього контролю на ТОВ «Агресс+» найчастіше виявляються нез'ясовані та недоведені відмінності в продажах, не зроблені виправлення або зменшення отриманої продукції, незафіксовано власне споживання, неправильні або відсутні документи про продаж, імпорт або експорт, некомерційні витрати.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз середовища внутрішнього контролю ТОВ «Агресс+»

<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здійснення контролю з боку працівників підприємства - Прописування деяких контрольних обов'язків у посадових інструкціях - Наявний контроль полів та врожайності - Дотримання встановлених правил оформлення, приймання та випуску вирощеної продукції 	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> - Велика кількість документів з повторювальними даними - Не всі працівники розуміють свою участь в контрольному процесі - Не завжди можна визначити матеріально-відповідальну особу - Відсутність робочої документації проведення контролю обліку біологічних перетворень і виходу готової продукції - Відсутність регулярності та графіку проведення внутрішнього контролю облікового процесу
<p style="text-align: center;">Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> - Удосконалення методів та умов нормування оплати праці - Удосконалення первинних документів обліку біологічних перетворень і виходу готової продукції - Розстановку фахівців для виконання контрольних функцій, задач і процедур контролю - Визначення кола матеріально-відповідальних осіб - Визначення суб'єктів контролювання та надання їм повноважень - Дотримання інструкцій, вказівок щодо порядку проведення інвентаризації та відображення результатів таких інвентаризацій в обліку 	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недотримання платіжної дисципліни - Недостовірність звітності на підставі первинних документів і бухгалтерських записів - Невірне визначення матеріальних збитків від недостач і крадіжок активів - Відсутність матеріально-відповідальної особи - Економічна недоцільність створення окремого відділу контролю - Працівники, які здійснюють контроль, можуть бути пов'язані єдиними матеріальними інтересами з підконтрольними підрозділами - Наявність нез'ясованих та недоведених відмінностей в продажах

Організація служби контролю є життєво важливим аспектом реалізації стратегії, оскільки вона відстежує ефективність та визначає коригування, які необхідно внести. Хоча спочатку це здається не таким важливим, керівники з часом розуміють, що для створення результативного виробництва не обійтись без налагодженої системи контролю.

3.2. Внутрішній контроль як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства

Для надання внутрішньому контролю на підприємстві системного характеру, вибору найоптимальніших процедур та забезпечення якості проведення, необхідно здійснити його планування. Інформація про основні стадії проведення контролю, період, терміни та процедури проведення, відповідальні особи – в розрізі культур та полів, повинна відобразитися в у Плані-графіку контролю.

Крім того, оскільки створення відділу контролю на підприємстві є недоцільним, пропонуємо затвердити постійний склад контрольної комісії ТОВ «Агросс+» (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Склад комісії для проведення внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Агросс+»

Комісія має на першому засіданні затвердити процедури та час контролю, визначити необхідні правила та прийоми проведення контролю.

Це дозволить зменшити витрати підприємства кожного разу коли необхідно провести контроль, оскільки його проведення буде заплановано і кошти на проведення контролю будуть передбачені в бюджеті товариства.

Крім того, важливе значення для підприємства є віднесення витрат на собівартість вирощеної продукції. Тому необхідним є постійний контроль за витратами та їх обліком за статтями калькуляції. ТОВ «Агросс+» використовує календарний рік як обліковий період для контролю. Однак для бухгалтерського обліку та контролю підприємства логічніше підсумовувати витрати та прибутки за відповідний період виробництва. Для конкретної зернової культури це може початися з осіннього внесення добрив і завершитися остаточним продажем зерна через 18 місяців. Витрати та доходи від однорічного врожаю можуть розтягнутися на три звичайних облікових роки.

Відстеження та постійний контроль доходів і витрат ТОВ «Агросс+» допоможе визначити реальні джерела прибутку в бізнесі та надає фактичні дані для розширення або припинення діяльності. Дохідність підприємства можна контролювати за прибутком, отриманим на гектар. Однак необхідно сказати одне застереження. Аналіз підприємства не визначає та не оцінює будь-які додаткові чи шкідливі взаємодії між підприємствами, тому весь механізм контролю на підприємстві ТОВ «Агросс+» має включати:

1. Потужну систему управління з узгодженою виробничою стратегією, яка відповідає ширшим бізнес-цілям, глибоким розуміння того, де лежать основні ризики в бізнесі;
 2. Ефективні та результативні засоби контролю для пом'якшення виявлених ризиків;
 3. Чітко визначену комунікаційну стратегію для внутрішнього та зовнішнього управління процесом посіву та збирання врожаю;
 4. Постійні заходи з моніторингу та вдосконалення виробництва;
 5. Сильне управління, включаючи виконання суворих інструкцій.
- Оскільки основна діяльність підприємства пов'язана з посівом та

збором врожаю, і саме від їх результативності залежить кінцевий результат, то основними напрямками вдосконалення внутрішнього контролю на підприємстві мають стати:

- уточнення відповідальності керівника в організації внутрішнього контролю (так як підприємство є малим, організація окремого відділу з контролю є недоцільною та економічно не виправданою);

- розробка робочої документації контролю обліку різних операцій, внесення деяких змін в первинне документування операцій з обліку готової продукції (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Напрями вдосконалення внутрішнього контролю ТОВ «Агресс+»

Напрями вдосконалення	Обґрунтування напрямів вдосконалення
Внесення деяких змін в первинне документування операцій	В процесі дослідження було виявлено документи, що мають деякі неточності, які необхідно виключити. Так було виявлено, що листи трактористів не містять графі про недотримання строків виконання робіт та відхилення від норм технології, а у відомості про рух зерна відсутня інформація про рівень його засмічення. Ці уточнення впливають в подальшому на весь процес обліку і при проведенні контролю вони виявляються і впливають на загальний результат. Крім того, було виявлено декілька первинних документів які можна об'єднати в один для спрощення обліку. Так, талони та путівники, що відображають рух продукції рослинництва на підприємстві доцільно об'єднати в одну відомість руху зерна. Тому доцільним є внесення деяких змін в первинне документування операцій з обліку біологічних перетворень та виходу готової продукції на ТОВ «Агресс+». Ці уточнення впливають в подальшому на весь процес обліку і при проведенні контролю вони виявляються і впливають на загальний результат

Розробка пакету робочих документів внутрішнього контролю	Розробка пакету документів, спростить підготовку до контролю та його проведення. Крім того, підприємство виробить шаблон перевірки та зможе просто порівнювати результати з минулими
Розробка документу: “Контрольна порівняльна відомість ” (додаток К, рис. К.1)	Впровадження даного документу на підприємстві зекономить час для контролера на його розробку перед початком процесу, значно підвищить ефективність проведеної перевірки, дасть змогу чітко визначити відхилення за фактичними даними з нормативними показниками в розрізі кожної окремої операції. Окрім того, це попередить та знизить виробничий ризик для підприємства ТОВ «Агресс+»
Розробка документу: “Контрольна відомість своєчасності проведення операцій та їх фактичної величини” (додаток К, рис. К.2)	Використання такої відомості наприклад під час проведення контролю збору врожаю, дозволить чітко простежити вчасність надходження врожаю на склад та правильності заповнення супроводжуваних первинних документів, виявити період та причину затримання, точно визначити тривалість та причини прострочення за кожною культурою
Розробка документу: “Додаток до контрольного висновку” (додаток К, рис. К.3)	На підприємстві можуть виникати порушення на будь якому етапі і завданням контролера є виявлення та попередження таких помилок саме у сфері вирощення сільськогосподарської продукції та обліку біологічних перетворень. При виявленні порушень контролер фіксує їх для подальшого обговорення з керівником підприємства. Даний документ дозволить контролеру при обговоренні з керівництвом наглядно показати в яких операціях та первинних документах була допущена помилка, серйозність допущеної помилки, хто за це несе відповідальність та в якому розмірі. Крім того, це спростить контролеру написання висновку після проведеної роботи

З цього можна вивести наступні основні елементи щодо внутрішнього контролю ТОВ «Агресс+»:

- керівник повинен розподілити необхідні завдання, пов’язані з контролем вирощування у межах своєї організації, на посади, які він призначає у кожному випадку (контроль);
- керівник не повинен сліпо покладатися на те, що передані завдання виконуються правильно та повністю;
- керівник повинен регулярно контролювати виконання покладених ним завдань (нагляд);
- керівник повинен зафіксувати результати цих перевірок (документування);

- у разі виявлення під час таких перевірок помилок керівник зобов'язаний вжити відповідних заходів для недопущення повторення цих помилок у майбутньому (профілактика).

Крім того, необхідно проводити так звані незалежні від процесу заходи моніторингу. Тут, наприклад, можна перевірити річну звітність по врожайності та використанні насіння та хімікатів. Точна кількість окремих господарських операцій, що підлягають перевірці, залежить від розміру компанії та обсягу бізнесу в кожному окремому випадку. Якщо з певними фактами вже були проблеми в минулому, перевірки в цій сфері потрібно проводити частіше та вживати профілактичних заходів.

Прямий і цілісний підхід може помітно покращити ефективне виявлення, оцінку та управління біологічними перетвореннями та зменшить ризики. Розробка надійної системи контролю з належним управлінням і управлінням ризиками створить середовище «без сюрпризів» щодо того, як виробничі ризики та відповідність контролюються глобально.

Висновки до третього розділу

Жодне підприємство не хоче, щоб на нього поклали несподіваний фінансовий тягар виправлення помилок. Тому важливим на підприємстві є організація результативної служби контролю. Цілями діяльності служби внутрішнього контролю на підприємстві є захист активів, мінімізація помилок, підвищення результативності, мінімізація ризиків.

Досліджуючи внутрішній контроль на ТОВ «Агросс+» бачимо, що підприємство не має спеціального відділу контролю. Так як це мале підприємство, її створення є недоцільним та фінансово неефективним. Тому для початку пропонуємо затвердити постійний склад контрольної комісії ТОВ «Агросс+».

Крім того, важливе значення для підприємства є віднесення витрат на собівартість вирощеної продукції, тому даний аспект потребує постійного

контролю. Також відстеження та постійний контроль доходів і витрат ТОВ «Агресс+» допоможе визначити реальні джерела прибутку в бізнесі та надає фактичні дані для розширення або припинення діяльності. Для удосконалення внутрішнього контролю на підприємстві потребує уточнення відповідальності керівника в організації внутрішнього контролю (так як підприємство є малим, організація окремого відділу з контролю є недоцільною та економічно не виправданою) та розробка робочої документації контролю обліку операцій та документації підприємства, внесення деяких зміни в первинне документування операцій готової продукції.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В діяльності підприємства не останнє місце займає внутрішній контроль. Тому в кваліфікаційній роботі ми дослідили теоретико-практичні аспекти контрольного процесу на підприємстві. Зокрема ми визначили, що:

1. Внутрішній контроль допомагає компаніям дотримуватися законів і правил і запобігати шахрайству. Аналіз джерел показав, що внутрішній

контроль розглядається як вся система контролю, фінансового та іншого, встановлена керівництвом під час ведення бізнесу, включаючи внутрішній контроль, внутрішній аудит та інші форми контролю. Основними цілями внутрішнього контролю є заохочення дотримання запропонованої політики, уникнення шахрайства та помилок, підвищення операційної результативності, захист активів та запасів, надання точних та достовірних даних, сприяння своєчасній підготовці фінансової інформації.

2. Внутрішній контроль спрямований на досягнення цілей в одній або кількох окремих, але дублювальних категоріях. Розглядаючи види контролю бачимо, що більшість авторів виділяють різні їх типи контролю, а саме внутрішньовідомчий, внутрішньо-системний, внутрішньогосподарський, контроль, внутрішній аудит та громадський контроль. Аналіз іноземних джерел дає змогу виділити інші види контролю: організаційний, поділ обов'язків, фізичний, авторизація та схвалення, рахунок та облік, контроль персоналу, нагляд, управління.

3. Основними документами для організаційного забезпечення внутрішнього контролю виступає план та програма контролю і графік документообігу робочих документів контролера. В Україні розроблено значна кількість нормативних актів для регулювання окремих аспектів процесу проведення внутрішнього контролю та складання їх звітності. Однак все ж усієї низки нормативних актів, немає одного який би повністю та самостійно регулював цей процес. Кожен з нормативних актів частково визначає порядок контролю та відображення операцій у фінансовій звітності, що приводить в свою чергу до викривлення інформації.

4. ТОВ «Агросс+» – спеціалізоване підприємство з вирощування та торгівлі сільськогосподарськими культурами. Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Організаційна структура Агросс+ є лінійно-функціональною, така структура в даний час є найбільш поширеною. На підприємстві простежується зростання необоротних активів в динаміці, що

пов'язано з направленням частини коштів з обороту на оновлення парку сільськогосподарської техніки. Щодо структури джерел фінансування діяльності, то ще у 2018 році підприємств мало значну частину поточної заборгованості. Однак вже у 2022 році фінансова стратегія була переглянута, в результаті чого частка поточної заборгованості скоротилася. Проаналізувавши економічний та фінансовий стан бачимо, що ТОВ «Агресс+» фінансово стійке однак його прибутковість скорочується через дію макроекономічних та військових чинників. Для підвищення прибутковості необхідно підвищувати ефективність діяльності підприємства по збуту наявної продукції, нарощувати по можливості посівні площі, скорочувати витрати на виробництво шляхом підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, палива, енергії, обладнання.

5. Структура Положення про облікову політику на ТОВ «Агресс+» затверджена директором та відповідає чинному законодавстві України. Бухгалтерія здійснює облік господарської діяльності. Вона співпрацює з іншими підрозділами. Бухгалтер підприємства займається плануванням діяльності, матеріальним забезпеченням, обліком, юридичними та фінансовими питаннями. Бухгалтер самостійно та повністю відповідає за грошові, договірні та інші документи, складає бухгалтерський баланс та інші необхідні документи. Підприємство має і роботизовану частину процесів. Облік в апараті підприємства ведеться у програмі «BAS:Бухгалтерія».

6. Система внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Агресс+» складається з різних елементів. Внутрішній контроль не є основною функцією управління на ТОВ «Агресс+». Крім того підприємство немає спеціального відділу контролю. Основними документами для організаційного забезпечення внутрішнього контролю облікового процесу на ТОВ «Агресс+» є плани, програми та первинні документи руху продукції. ТОВ «Агресс+» також постійно веде та налагоджує господарські книги таким чином, щоб вони містили факти для визначення обсягів біологічних

перетворень, а також для розрахунку прибутку, а також легко та надійно визначити суму понесених витрат.

7. Окрім створення відповідної організаційної структури, ефективна реалізація стратегії залежить від умілого використання систем внутрішнього контролю. Служби контролю дозволяють керівникам відстежувати, наскільки добре працює організація, виявляти проблемні області, а потім вживати заходів щодо їх усунення. Цілями діяльності служби внутрішнього контролю на підприємстві є захист активів, мінімізація помилок, підвищення результативності, мінімізація ризиків. Служба внутрішнього контролю існує на кожному підприємстві, але його впровадження часто є неефективним.

8. Досліджуючи внутрішній контроль на ТОВ “Агресс+” бачимо, що підприємство не має спеціального відділу контролю. Так як це мале підприємство, її створення є недоцільним та фінансово неефективним. Для надання внутрішньому контролю на підприємстві системного характеру, вибору найоптимальніших процедур та забезпечення якості проведення, необхідно здійснити його планування. Крім того, оскільки створення відділу контролю на підприємстві є недоцільним, пропонуємо затвердити постійний склад контрольної комісії ТОВ “Агресс+”. Також для удосконалення контролю на підприємстві потребує уточнення відповідальності керівника в організації внутрішнього контролю та розробка робочої документації контролю обліку операцій та документації підприємства, внесення деяких зміни в первинне документування операцій готової продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
2. Мулик Я. І. Методичні та організаційні підходи до системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 28–38.
3. Михалків А. А., Косташ Т. В. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 61–65.
4. Кубанов Р.А., Чернишов Д.Ю., Руденко А.І. Внутрішній контроль на підприємстві. 2019. URL: conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/360.pdf (дата звернення: 05.11.2023)
5. Сава Г. В. Внутрішньогосподарський контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку: зб. матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції; 17 квітня 2019*. С. 672-675
6. Kezia Farnham. Understanding internal controls: Definition, types and examples. 2023. URL: <https://www.diligent.com/resources/blog/internal-controls> (дата звернення: 04.11.2023)
7. The relationship between internal control and sustainable development of enterprises by mediating roles of exploratory innovation and exploitative innovation. *Operations Management Research*. 2022. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12063-022-00300-9> (дата звернення: 05.11.2023)
8. Ложачевська О.М., Заяц О.В. Місце контролінгу в системі управління підприємством. *Young Scientist*. 2020. № 4 (80). С. 331–335.
9. Скоробогатова Н.Є. Особливості контролінгу в сучасних умовах господарювання. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/45628/41849> (дата звернення: 06.11.2023)

10. Прокопець Л.В. Контролінг як інструмент управління підприємством. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39-2. С. 17-20.
11. Сисоєв А.В. Оцінка ефективності контролінгу операційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7622>. (дата звернення: 04.11.2023)
12. Almashhadani M. Internal Control Mechanisms, CSR, and Profitability. *International Journal of Business and Management Invention*, 2021. 10 (12), 38-43.
13. [Anjali J.](#) Internal Control. 2021. URL: <https://theinvestorsbook.com/internal-control.html> (дата звернення: 06.11.2023)
14. Сисоєва І., Балазюк О., Пилявець В. Нормативне регулювання внутрішнього контролю: українська та міжнародна практика. *Фінансова підзвітність суб'єктів господарювання у розвитку громадянського суспільства : монографія*. Рівне: НУВГП, 2021. С. 192-205
15. Закон Сарбейнса-Оксли. URL: <https://www.investor.gov/introduction-investing/investing-basics/role-sec/laws-govern-securities-industry#sox2002> (дата звернення: 09.11.2023).
16. Will Kenton. Sarbanes-Oxley Act: What It Does to Protect Investors. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/sarbanesoxleyact.asp> (дата звернення: 06.11.2023)
17. Ben Lutkevich. Sarbanes-Oxley Act. URL: <https://www.techtarget.com/searchcio/definition/Sarbanes-Oxley-Act> (дата звернення: 06.11.2023)
18. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission URL: <https://www.coso.org/guidance-on-ic> (дата звернення: 09.11.2023).
19. The Turnbull report, Internal Control and Risk Management: The developing role of Internal audit. URL: https://www.researchgate.net/publication/268412241_The_Turnbull_report_Internal_Control_and_Risk

ManageMenT_The_developIng_role_of_InTernal_audIT (дата звернення: 09.11.2023).

20. Internal Controls—A Review of Current Developments. *Professional Accountants in Business Committee International Federation of Accountants*. URL: https://www.ifac.org/_flysystem/azure-private/publications/files/internal-controls-a-revie.pdf (дата звернення: 09.11. 2023).

21. COSO`s enterprise risk management framework. URL: <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-leader/technical-articles/coso-enterprise-risk-management-framework.html> (дата звернення: 09.11. 2023).

22. Mark S. Beasley, Bruce C. Branson, Bonnie V. Hancock. Current State of Enterprise Risk Oversight and Market Perceptions of COSO`s ERM Framework. URL: <https://erm.ncsu.edu/az/erm/i/chan/library/coso-erm-report-dec2010.pdf> (дата звернення: 09.11. 2023).

23. Податковий Кодекс України від 02.12.2012 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 09.11. 2023).

24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 зі змінами та доповненнями. URL: http://zakononline.com.ua/documents/show/203480_696564 (дата звернення: 09.11.2023).

25. Господарський Кодекс України від 08.10.2023 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 09.11. 2023).

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 із наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення: 03.11.2023)

27. Профіль ТОВ “АГРОСС+” на YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/42067900/ (дата звернення: 09.11.2023).

28. Профіль ТОВ “АГРОСС+” на Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/c/42067900> (дата звернення: 09.11.2023).
29. Профіль ТОВ “АГРОСС+” на Tripoli.Land. URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/dnepropetrovskaya/solonyanskiy/agross-42067900> (дата звернення: 09.11.2023).
30. Профіль ТОВ “АГРОСС+” на ClarityProject. URL: <https://clarity-project.info/tenderer/42067900> (дата звернення: 09.11.2023).
31. Профіль ТОВ “АГРОСС+” на UaRegion. URL: <https://www.ua-region.com.ua/42067900> (дата звернення: 09.11.2023).
32. Воронко Р. М., Вовчик Н. Л., Гончарук, В. С. Місце внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в системі управління підприємством. *Підприємництво і торгівля*, 2019. (24). с. 171-180.
33. Петришин Л. П., Михальчук Л. Ю. Організаційні аспекти служби внутрішнього аудиту власного капіталу на аграрних підприємствах. *Регіональна економіка*, 2019. с. 113-117
34. Мельник Т. Г., Димніч В. В. Організація бухгалтерського обліку та контролю власного капіталу. *Молодий вчений*. № 3. 2018 р. С. 670-675.
35. Меліхова Т.О., Троян О.В., Лауреанти Д.С. Удосконалення методики внутрішнього контролю витрат на виробництво для підвищення економічної безпеки підприємства. *Агросвіт*. №3. 2019. С. 34-41.
36. Подгорна Ю. Особливості контрольних заходів в системі управління аграрного підприємства. С. 47-49. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/5282/1/Подгорна.pdf> (дата звернення: 05.11.2023)
37. Гут Л. Удосконалення системи контролінгу витрат в антикризовому управлінні підприємством Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2020. С. 128–139.
38. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Іващенко Є. Є. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для підвищення якості формування інформації в обліку. *Економіка та держава*. 2019. № 3. С. 95–101.

39. Паянок Т. М. Система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості: напрями вдосконалення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, 2019. (1(42), 58–63.

40. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Магда Г. В. Удосконалення методики внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 89–94

41. Грищук С.В. Порівняльний аналіз сутності понять «внутрішньогосподарський контроль» та «внутрішній контроль». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип.22. Ч.1. С. 69-73.

42. Організація внутрішнього контролю виробництва продукції тваринництва та його документальне оформлення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. Вип. III (79). С. 172–188.

43. Колодяжна Н. С., Корнієцька М. О., Чайка О. В. Шляхи удосконалення обліку адміністративних витрат. *Вісник студентського наукового товариства*. 2020. Вип. 2. С. 29-33.

44. Мулик Я.І. Домбровська В.В. Внутрішньогосподарський контроль фінансової безпеки підприємства. 2018. Вип. 22. С. 960-964.

45. Михайловина С.О., Підлубна О.Д. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38-2. С. 131-136.

46. Чакалова Н.С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах. *Агросвіт*. 2018. № 22. С. 81–90.

47. Савченко Р.О., Савченко Н.М., Дем'янюк І.В. Внутрішній контроль: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2019. № 9.

48. Рябчук О.Г., Блищик Л.В. Особливості контролю достовірності показників балансу суб'єкта господарювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 25. Ч. 2. С. 101-106.

49. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Документальне забезпечення внутрішнього контролю операцій з оборотними активами. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. № 4 (37). С. 236-250.

50. Копчикова І. Внутрішній контроль у системі управління товарними втратами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5. С. 130-142.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка майна та капіталу ТОВ «Агросс+» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
	Майно - усього	32121,9	28037,6	46949,0	23859,1	29457,0	91,70
1	Необоротні активи	1831,6	3941,7	2668,2	625,8	5657,0	308,86
1.1	Основні засоби	1831,6	3941,7	2668,2	623,3	26,0	1,42
2	Оборотні активи	30290,3	24095,9	44280,8	23233,3	23800,0	78,57
2.1	Запаси	13776,9	18086,2	20070,1	13277,8	8387,0	60,88
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	15373,9	5929,1	22396,6	7900,5	12926,0	84,08
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	589,0	67,1	858,1	1721,1	2376,0	403,40
2.4	Інші оборотні активи	321,0	6,6	621,8	114,0	111,0	34,58
2.5	Витрати майбутніх періодів	229,4	6,9	334,2	219,9	0,0	0,00
	Капітал - усього	32121,9	28037,6	46949,0	23859,1	29457,0	91,70
3	Власний капітал	4236,9	4729,5	7664,7	16523,4	1638,0	38,66
3.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	20,0	20,0	20,0	20,0	50,0	250,0
4	Зобов'язання і забезпечення	27885,0	23308,1	39284,3	7335,7	27819,0	99,76
4.1	Поточні зобов'язання	27885,0	15264,9	39284,3	7335,7	22827,0	81,86
4.2	Поточна кредиторська заборгованість	1074,8	10599,0	1565,0	2654,0	21147,0	1967,53

Додаток Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «Агросс+»

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +;-) 2022 р. до 2018 р.
<i>Вихідна інформація, тис.грн</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	745,8	8213,5	12023,5	11965,4	1019,8	136,74
2	Надійшло за рік	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
3	Вибуло за рік	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
4	Вартість основний засобів на кінець року	8213,5	12023,5	11965,4	1019,8	26,0	0,32
5	Нараховано амортизації за рік	6382,0	1699,8	1215,4	-8900,7	-396,5	-6,21
6	Знос основних засобів: а) на початок року	0,0	6382,0	8081,8	9297,2	396,5	—
	б) на кінець року	6382,0	8081,8	9297,2	396,5	0,0	0,00
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис.грн.	7467,70	3810,00	-58,10	-10945,60	-993,80	-13,31
8	Темп зростання (зниження), %	1101,30	146,39	99,52	8,52	2,55	-1098,75
9	Темп приросту (зменшення), %	1001,30	46,39	-0,48	-91,48	-97,45	-1098,75
10	Коефіцієнт оновлення, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
15	Період обороту, років	0,70	5,95	9,87	-0,73	-1,32	-187,88
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коефіцієнт зносу,%: а) на початок року	0,00	77,70	67,22	77,70	38,88	38,88
	б) на кінець року	855,73	98,40	77,33	3,31	0,00	-855,73
17	Коефіцієнт придатності,%: а) на початок року	100,00	22,30	32,78	22,30	61,12	-38,88
	б) на кінець року	-755,73	1,60	22,67	96,69	100,00	855,73

Додаток В

Фінансові результати діяльності ТОВ «Агросс+» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20199,0	45385,30	59340,10	46250,70	46250,70	228,98
2	Операційні витрати, у тому числі:						
	а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	16890,20	37951,00	43000,90	31027,50	31027,50	183,70
	б) адміністративні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
	в) витрати на збут	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
	г) інші операційні витрати	18081,50	40627,40	15719,90	15101,00	15101,00	83,52
3	Валовий прибуток (збиток)	3308,80	7434,30	16339,20	15223,20	15223,20	460,08
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16,38	16,38	27,53	32,91	32,91	16,53
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	7726,80	17361,20	5426,50	10808,00	10808,00	139,88
6	Фінансові та інвестиційні доходи	30,50	68,50	0,90	7,10	7,10	23,28
7	Фінансові та інвестиційні витрати	614,70	1381,20	1847,90	11,90	11,90	1,94
8	Фінансовий результат до оподаткування	7142,60	16048,50	3579,50	10803,20	10803,20	151,25
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,00	0,00	644,30	1944,60	1944,60	—
10	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	Чистий прибуток (збиток)	7145,60	16048,50	2935,20	8858,60	8858,60	1716,00
12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35,36	35,36	4,95	19,15	19,15	-16,21
13	Чистий прибуток	215,87	215,87	17,96	58,19	58,19	-157,68

(збиток) у % до валового прибутку (збитку)								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Додаток Д

Оцінка фінансової стійкості підприємства за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,13	0,17	0,16	0,69	0,06	42,16
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,87	0,83	0,84	0,31	0,94	108,79
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	0,15	0,20	0,20	2,25	0,06	38,75
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	6,58	4,93	5,13	0,44	16,98	258,05
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	1,00	0,37	1,00	1,00	0,25	24,71
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,00	0,35	0,00	0,00	0,18	—
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	2405,30	8831,00	4996,50	15897,60	973,00	40,45
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,08	0,37	0,11	0,68	0,04	51,48
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,17	0,49	0,25	1,20	0,12	66,45
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,10	0,00	0,08	0,10	0,19	199,24
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості	Збільшення	0,49	0,79	0,48	0,58	0,29	58,78
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,06	0,14	0,06	0,03	0,00	0,00
3.3	Коефіцієнт накопичення	Збільшення	0,78	0,67	0,78	0,39	0,13	17,26
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	16,54	6,11	16,60	37,13	4,21	25,44

Додаток Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
ТОВ «Агросс+» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	589,00	67,10	858,10	1721,10	2376,00	403,40
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	15694,90	5935,70	23018,40	8014,50	13037,00	83,07
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	13776,90	18086,20	20070,10	13277,80	8387,00	60,88
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	632,50	10599,00	920,70	1721,70	21147,00	3343,40
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	27252,50	4665,90	38363,60	5614,10	1681,00	6,17
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	0,00	8043,20	0,00	0,00	4992,00	—
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,02	0,00	0,02	0,23	0,10	492,78
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,57	0,39	0,59	1,31	0,67	117,10
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	1,09	1,58	1,13	3,17	1,04	95,98
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	1,15	1,20	1,20	3,25	1,06	91,92
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	—	20199,00	45385,30	59340,10	46250,70	46250,70	228,98
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	—	15444,15	27193,10	34188,35	33757,05	23516,65	152,27
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,31	1,67	1,74	1,37	1,97	150,38
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,76	0,60	0,58	0,73	0,51	66,50
3.5	Тривалість одного обороту оборотних	Збільшення	275	216	207	263	183	67

	активів, днів							
--	---------------	--	--	--	--	--	--	--

Додаток Ж

Оцінка ділової активності ТОВ «Агресс+» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20199,00	45385,30	59340,10	46250,70	46250,70	228,98
2	Операційні витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Середньорічна вартість капіталу	16732,85	30079,75	37493,30	35404,05	26658,05	159,32
4	Середньорічна вартість необоротних активів	2175,90	4483,20	6197,10	12094,05	9080,70	417,33
5	Середньорічна вартість оборотних активів	1288,70	2886,65	3304,95	1647,00	3141,40	243,77
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	6888,45	15931,55	19078,15	16673,95	10832,40	157,25
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	7686,95	10651,50	14162,85	15148,55	10413,25	135,47
8	Середньорічна вартість власного капіталу	2175,90	4483,20	6197,10	12094,05	9080,70	417,33
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	344,55	5615,75	5759,85	1321,20	11434,35	3318,63
Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	1,21	1,51	1,58	1,31	1,73	143,72
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	9,28	10,12	9,58	3,82	5,09	54,87
12	Коефіцієнт обертання оборотних активів	15,67	15,72	17,95	28,08	14,72	93,93
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	23	23	20	13	24	106
14	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	2,93	2,85	3,11	2,77	4,27	145,61
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	123	126	116	130	84	69
16	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,63	4,26	4,19	3,05	4,44	169,03
17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	137	84	86	118	81	59
18	Коефіцієнт обертання власного капіталу	9,28	10,12	9,58	3,82	5,09	54,87
19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	39	36	38	94	71	182
20	Коефіцієнт обертання кредиторської	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	—

	заборгованості										
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Додаток 3

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «Агресс+»

№ з/п	Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,09	7	1,58	10	1,13	8	3,17	10	1,04	7	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,57	7	0,39	5	0,59	7	1,31	10	0,67	8	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	137,00	0	84,49	8	85,92	8	117,91	7	81,05	8	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	77,20	9	204,56	2	146,29	5	251,59	1	132,38	6	9
2.3	Період оборотності активів, днів	38,78	10	35,56	10	37,60	10	94,14	10	70,68	10	9
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	86,81	3	83,13	4	83,67	4	30,75	9	94,44	2	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	7,94	5	36,65	10	11,28	7	68,43	10	4,09	4	9
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	35,36	10	35,36	10	6,03	8	23,36	10	23,36	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	42,69	10	53,35	10	9,55	10	30,51	10	40,53	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	328,26	10	357,97	10	57,76	10	89,33	10	118,97	10	9
5	Інші показники											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	77,70	4	67,22	6	77,70	4	38,88	9	0	10	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	5
	Інтегрований показник фінансового стану	6,53		7,38		7,06		8,26		7,30		100
	Рейтинг фінансового стану	Б		А		А		А		А		-

Додаток К

ТОВ «Агресс+» (найменування підприємства)		ЗАТВЕРДЖУЮ			
Код ЄДРПОУ: <u>42067900</u>		“ ” _____ 202_ р.			
Контрольна порівняльна відомість					
Операція	Первинний документ	Дані за даними бухгалтерського обліку підприємства, <u>грн</u>	Дані за даними контролера, <u>грн</u>	Відхилення <u>грн</u>	Примітка
1	2	3	4	5	6
...
...
Всього					X
Відомість склав: _____ / _____ /					
			прізвище, ініціали		
			підпис		

Рис. К.1. Зразок контрольної порівняльної відомості для ТОВ «Агресс+»

Продовження додатку К

<u>ТОВ «Агросс+»</u> (найменування підприємства)				ЗАТВЕРДЖУЮ				
Код ЄДРПОУ: <u>42067900</u>				“ ” _____ 20__ р.				
Контрольна відомість своєчасності проведення операцій та їх фактичної величини								
Період	Гранична дата	Сума Відповідно до звітності	№ Платіжного доручення	Фактична дата проведення операції	Сума, грн	Кількість прострочених днів	Причина прострочення	Сума штрафних санкцій, грн
		
		
		
Сума за весь період			Перераховано за період					
			Сума коштів на початок періоду					
			Сума коштів на кінець періоду					
Відомість склав: _____				/ _____ /				
прізвище, ініціали				підпис				

Рис. К.2. Зразок контрольної відомості своєчасності проведення операцій для ТОВ «Агросс+»

Продо
вження
додатк
у К

ТОВ «Агросст+» (найменування підприємства) Код ЄДРПОУ: <u>42067900</u>	ЗАТВЕРДЖУЮ “__” _____ 20__ р
ДОДАТОК ДО КОНТРОЛЬНОГО ВИСНОВКУ <i>Опис виявленого порушення при проведенні контролю</i> №__ від “__” _____ 202__ р	
Зміст порушення _____	
Документ та операція в яких виявлено порушення: _____	
Особа, що складала документ в якому виявлено порушення _____	
Норма порушення: _____	
Наслідки порушення _____	
Шляхи виправлення виявленого порушення _____	
Склад: _____	/ _____ /
прізвище, ініціали	підпис

Рис. К.3. Бланк реєстрації виявленого порушення під час внутрішнього контролю ТОВ «Агросст+»